

ABONAMENTUL

Pe un an . 28 Cor.
Pe un jum. . 14 .
Pe o lună . 2-40 .
Nu se dă zi pentru România și străinătate pe an 40 franci.
Telefon pentru oraș și comitat 502.

TRIBUNA

REDACȚIA
și ADMINISTRAȚIA
Deák Ferencz-utca 20.

INSERTIUNILE
se primesc la administrație.

Măști publică și Loc de schimbă costă fiecare ștr 20 fil.
Manuscripte nu se ia înapoi.

Procese cassate.

Un ziar unguresc din Budapesta a adus știrea că guvernul ar fi cassat procesele de presă intentate împotriva părintelui Dr. Vasile Lucaciu, pentru niște articole ce-a publicat în răposata „Lupta”. Am înregistrat și noi știrea cu cuvenita rezervă ce-o avem pentru toate știrile ce apar, în ziarele ungurești. O desmintire întârzie însă, — deși știrea a fost reprodusă de mai multe gazete românești — atât din partea părintelui Lucaciu cât și din partea ziarului autorizat, încât trebuie să luăm faptul de adevărat.

Un singur lucru ne lasă nedumiriți: unde e pândarul din Lugoj să „bată alarmă”? A adormit în turnul său de vigilență? Unde e „savantul” gazetar, „fruntaș între fruntași”, ugron gâbor-ul partidului nostru, că să întrebe: „*ce obligamente a luat comitetul național față de guvern pentru cassarea proceselor părintelui Lucaciu?*”

Cazul s'ar preta într'adevăr la o crudă ironie, pentru a răsbuna o insolentă săvârșită față de ziarul nostru, dacă nu ar fi în joc tocmai persoana părintelui Lucaciu, față de care avem o deosebită reverență, căci d-sa este poate singurul între colegii săi de azi, care a suferit, și măsurând cu măsura împrejurărilor noastre, a suferit mult pentru cauza națională. În patrimoniul de jertfe, ce poporul româ-

nesc l-a adus în luptele sale naționale, între martirii lui mai mici ori mai mari, părințele Lacaciu, e acolo cu partea sa care-l înalță peste toți și-i dă dreptul la respectul tuturor. Ca un Silvio Pellico al Italianilor ori ca Kosuth al Ungurilor, părintele Lucaciu este martirul cauzei românești, pe care a fecondat-o prin mărețe suferințe. În anii tinereții sale ajunsese aproape legendar, și pe nimeni nu l-a cântat mai frumos și mai sugestiv doina

Cântă o mierlă prin păduri
Robu-i Lucaciu la Unguri
Pentru sfânta libertate
De care noi n'avem parte.

Dacă dar acum, fie bătrînețele, fie atmosfera vestejitoare de ideal care-l înconjoară l-ar fi făcut să pregete, n'ar fi tocmai de mirat și ar fi desigur o nedreptate să-l ajungă tocmai pe dinsul învinuirea.

Ne vin însă în minte câteva cuvinte ale dlui Aurel C. Popovici din penultimile sale articole, asupra cărora nu ne putem dumiri. Vorbind de dl Goga, de rolul poezilor în politică și de fruntașii noștri, dsa exclamă cu patetism: „*Aceia (fruntașii) fac fapte, dle Goga — nu poezii*”.

Fapte!... Mă întreb și acum ce a putut înțelege dl Popovici sub cuvântul ăsta. Fapte, nu poezii. Să fi înțeles oare discursurile fruntașilor din cameră? Dar atunci oricare poezie alui

Goga, „Oltul”, „Clăcașii”, ori alta sunt tot atâtea fapte, mai strălucite, desigur, fiecare decât toate discursurile parlamentare câte s'au rostit împreună. Ce fapte, a înțeles dar dl Popovici?

În lupta noastră, ca în lupta oricărui popor asuprit, faptele cele mai strălucite și totodată mai pozitive sunt dovezile de jertfă, de sacrificii. *Temnița!*... Iată de pildă, un fapt. Un fapt, de un symbolism adânc și de tainic înțeles. Căci oricum vom judeca, și în luptele noastre acesta este singurul fapt pozitiv, la care ne putem provoca. Discursuri parlamentare, cu sutele, articole de gazetă cu duimul, toate acestea pot veni numai să sprijine acest fapt, care în orice caz e real, pozitiv și sigur. Cele mai frumoase discuțiuni, cari nu s'au rostit, n'au elocința „Calvarului” nostru care, da, e un fapt, un superb fapt, pe care-l dă puterea de sacrificiu a unei națiuni. Acesta e fapt, restul e mai mult ori mai puțin: vorbe, hârtie, cerneală.

Dar cât de mult a pervertit politicianismul la noi și rostul acesta înălțător al temniței. Luați numai „Calvarul” nostru, și mai ales rezultatele lui din timpul din urmă, și întrebați-vă, unde sunt fruntașii? Unde vi sunt vișătorii? vorba poetului. Cine sunt acești bieți anonimi, cari ne dau această contribuție generoasă de sânge, căci în comitetele naționale nu-i găsim pe nici unul?

FOIȚA ZIARULUI „TRIBUNA”.

Din carnetul unui filolog.

De Sextil Pușcariu.

V.

Romanitatea limbei noastre.

Dacă romanitatea limbei noastre e astăzi indiscutabilă și, de fapt, nediscutată, auzi totuș adesea exprimându-se păreri diferite asupra gradului ei de romanitate. Neprieteniul poporului nostru, neputând să ne mai deneghe originea, spun bucuros că elementul latin al graiului nostru e disparent față de împrumuturile făcute altor limbi; nouă ne place, dimpotrivă să ne mândrim că avem o limbă mai romanică decât popoarele neolatine, pentru că păstrăm elemente pierdute de aceștia și pentru că cuvintele noastre au păstrat o formă mai apropiată de cele latine, decât bunăoară în limba franceză.

De sigur că și unii și alții greșim.

Sânt adjective care nu suferă gradajie. Când spunem despre o operă artistică că e *sublimă*, am spus tot. Un comparativ: *mai sublimă* sau superlativul: *cea mai sublimă* nu vom auzi niciodată în gura unui om cu pricepere artistică; cel mult la un incult, cu stil bombastic.

Tot astfel e și cu cuvântul *romanic*. El nu poate fi întrebuințat la comparativ. De fapt, limba română nu e nici *mai romanică*, nici *mai puțin romanică* decât cea italiană, franceză, spaniolă, sardă sau oricare alta din lim-

bile surori, ci *numai* romanică. Ceea ce vrea să zică că Românii de azi continuă a vorbi limba moștenită dela Romani. Firește că optsprezece secole nu au putut trece fără urmă — și precum în vinele Francezului nu mai curge azi sânge curat roman, ci, pe lângă sânge celtic și mult, foarte mult sânge german, tot astfel ne-am amestecat și noi cu popoarele cu care am trăit în strânsă legătură etnică. Amestecul acesta e însă un element ce intră chiar în definiția cuvântului *romanic*, el este, în mare parte, ceea ce face tocmai deosebirea între cele două noțiuni: *roman* și *romanic*.

E adevărat că neamurile cu care ne-am contopit noi au fost cu totul altele decât în vest; altele au fost și împrejurările istorice în care s'au dezvoltat ei și cele în cari am crescut noi. Mai ales ne deosebește de ei o împrejurare. Toate celelalte popoare romane au stat în evul mediu sub influența covârșitoare a limbei latine, întrebuințată în curs de veacuri în biserică, administrație, știință, etc. și oltuită în epoca renașterii în limba literară. Numai noi am început să ne reimprospătăm graiul abia de vre-o sută de ani cu latinisme. Aceasta e cauza principală pentru care celelalte limbi surori par mai apropiate de limba mamă; de fapt mai mult de un sfert din cuvintele latine nu sânt nici la Francezi, nici la Italiani, elemente moștenite, ci împrumuturi mai mult sau mai puțin recente și literare.

Dacă nu ne vom mulțumi deci cu aparențele, ci vom căuta să pătrundem mai adânc în firea limbii noastre, vom vedea cu uimire

cât de puțin a fost alterat sămburele ei roman de influențele străine de mai târziu. Despre acest adevăr ne vom convinge studiind flexiunea, derivațiunea și sintaxa limbei noastre, căci acestea formează trama pe care e țesută o limbă.

Sămânța din falnicul arbore roman care a căzut în estul depărtat a crescut departe de trunchiu și departe de crângul răsărit din celalalte seminte. Altă hrană a supt din pământ, sub altă climă a crescut și prin urmare și forma trunchiului, a ramurilor și a coroanei se deosebește de arborii frați. Dar dacă frângi oricare ramură, vei vedea că construcția lemnului a rămas aceeași — stejarul a rămas stejar.

Nu voiu insista asupra acestor părți constitutive ale limbei noastre, ci voiu vorbi despre tezaurul nostru lexical, care — se spune — e atât de năpădit de străinisme, încât îi ia limbei noastre orice înfățișare romanică.

Vorbele sânt partea cea mai schimbătoare a unei limbi: ele se uită, altele le înlocuiesc; indiferent din care parte vin, cuvintele nouă sânt primite. De aceea e greșit a judeca romanitatea unei limbi pe baza unei statistici mecanice a cuvintelor ei.

Dacă luăm bunăoară dicționarul etimologic al lui Cihac — singurul dicționar etimologic complet — și asemănăm tomul I, în care sânt cuprinse cuvintele de origine romană, cu tomul II, care conține vorbele de obârșie străină, credem că acesta din urmă e de două și jumătate de ori atât de voluminos. Indicele dela sfârșit are 5765 cuvinte, dintre care numai 1165 sânt romane, iar restul de 4600 sânt;

Da, la aceste fapte nu se mai îmbulzește frunțașul de azi. Avem meritul de a fi inventat martirajul *per procura*, frunțașul scrie și altul înfundă temnița. Vă puteți închipui că din dovada asta frumoasă a convingerilor și a credințelor profunde, ce morală superioară se desprinde. S'a banalizat cu desăvârșire ideea sacrificiului, a secăt un izvor de forțe morale, s'a nimicit un prilej de nădejdi. Sacrificiile enorme de sânge și de bani se pierd astfel zadarnice, fără nici un efect moral ori politic. Pe cine l'a emoționat de pildă suferințele de doi ani de temniță ale dlui Cassiu Maniu? Trei șire la gazetă când a intrat, alte trei când a ieșit și — atât! Dar frunțașul în tot cursul anului își bucină mereu numele, iar când un ziar obosește de a mai aduce temenele, își face singur altul, pentru lauda proprie. E bolnav în ziua când nu-și vede numele tipărit. Orice fleac, pe care-l săvârșește el, ia proporții tocmai inverse cu importanța lui, e umflat de mare eveniment și articolul e chilo-metric, și când, chemat să răspundă și el pentru vre-un lucru de nimic, pricina se termină cu — achitare. Un astfel de spirit de invidialism, — o astfel de hipertrofie alui „eu” este doar numai firesc să împiedece dezvoltarea oricărui spirit de sacrificiu, de abnegație și de devotament, pe care se poate răzima o cauză.

Nu trebuie deci să ne mirăm că fiecare se retrage dela jertfă. Moralicește se explică asta așa, că de frunțaș e nevoie să fie afară, să lupte și cum fiecare se crede indispensabil pentru luptă, fug toți de temniță. E și asta însă una din minciunile cu care se susține starea asta bolnăvicioasă pe toată linia. Adevărul e, că fiecare socotește jertfa, sacrificiul de ceva absolut inutil. Asta e ideea curentă. Al

slave 2361
turcești 965
neogrecești 635
ungurești 589
albaneze 50.

Vedem deci că așa numitele „elemente streine”, dintre care lipsesc cu totul împrumuturile făcute limbii germane, sânt de patru ori mai număroase decât cele romane. Faptul că dicționarul lui Cihac nu-i complet, nu poate răsturna aceste date, căci dacă numărul cuvintelor romane este fără îndoială mai mare — în micul dicționar etimologic publicat de mine am arătat 1950, fără a socoti derivatele, și zilnic mă conving că au rămas încă multe de introdus — și dintre cele streine lipsește multe la Cihac.

Tot ce poate dovedi o astfel de statistică este, că Românii au stat în contact strâns cu popoarele învecinate, mai ales cu Slavii, a căror limbă a fost, precum se știe, mult timp oficială în biserica noastră și în cancelariile din principate. Dar precum nu vom număra cărămizile din care s'a clădit un palat, spre a cunoaște *stilul* lui arhitectonic, astfel nu putem face deducții asupra *firii* unei limbi, după o numărătoare mecanică a cuvintelor cari constituie lexiconul ei.

Hașdeu a făcut în privința aceasta o asemănare foarte potrivită, comparând cuvintele cu banii. La aparență, fiecare cuvânt e un element al limbii și s'ar putea asemăna cu moneta-unitate. Dar de fapt, nici moneda nu are valoare egală, cu atât mai puțin cuvintele. Un ban care a circulat într-o zi prin zece mână

doilea, cel ce ajunge acolo, e părăsit și uitat de toată lumea. Și fiindcă la soiul acesta de „fapte” nu râvnește frunțașul, nici faptul nu poate fi ceva deosebit, distins, înălțător. Nimeni nu vorbește dar de el. Un biet gazetar, care era în slujba comitetului, a fost susținut în temniță un an și jumătate din mila prietenilor, căci comitetul din zecile și sutele sale de mii, nu trimitea nici o para.

Când ai astfel de păreri în materie de împlinire a datoriei naționale, în materie de sacrificiu, firește că nu poți cere nici altora vre-un avânt superior care să se înalțe peste orice interes chiar just, personal ori de clasă.

Arătam mai eri cum organul autorizat scuza oarecumva cu lipsa independenței materiale aceea parte a preoșimii care ar dezerta dela împlinirea datoriei naționale. Se naște vădit un curent utilitarist, ce bate în toate direcțiile vieții, veștejind orice însuflețire, ideal, avânt și înălțare.

Și acum ne punem întrebarea, poate fi oare o chestie de *solidaritate* să nu arăți această adâncă devaloare de moravuri, să ascunzi infirmitățile cari se ivesc la fie-ce pas și nasc într'un mod firesc dintr'o astfel de stare de lucruri și să închizi ochii, azi pentru un păcat, mâne pentru altul, care se face în detrimentul moravurilor vieții noastre publice? Ne întrebați, că de unde ne luăm dreptul și autorizația de a vă face această critică? Vă răspundem: *din puterea de reacțiune a națiunii care n'a pierit încă*. Și să nu vă mai dați zadarnica silință de a tăbări cu toții când asupra unuia, când asupra altuia, pentru nesocotita îndrăzneală de a spune odată și adevărul; ei sânt doară vestitorii zorilor numai, bietii cocoși cari trebuie să cânte când vine dimineața. Iar după visul acesta urât al neamului, e vremea să se facă odată dimineața.

și-a împlinit misiunea sa de mijloc de schimb de zece ori mai mult decât piesa de aceeași valoare, care a stat închisă în fundul lăzii; căci trecând dela lucrător la fierar, dela fierar la băcan, dela acesta la măcelar, dela cel din urmă la brutar ș. a. m. d., banul a fost dat de zece ori în schimbul mărfii, valoarea lui absolută, deși rămâne identică cu a paralei din fundul lăzii, cea relativă este egală cu a unei piese înzecit de mare, în schimbul căreia s'ar putea cumpăra marfa fierarului, a băcanului, a brutarului, a măcelarului, etc.

Tot astfel sânt și cuvintele.

Unele din ele circulă zilnic de zeci și de sute de ori, altele nu sânt întrebuințate cu anii. Adverbele: *acum, atunci, acolo, unde*, etc. pronumele: *el, tu, acela*, etc., adjectivele: *bun, mare, frumos*, etc., conjucțiile: *să, ca, și*, etc., verbele: *a fi, a sta, a da, a avea, a face, a lua*, etc., substantivele: *cap, apă, cal, casă*, etc. le întrebuințăm zi de zi de nenumărate ori, fiecare dintre noi și oricare Român din orice parte de loc și oricărei clase sociale ar aparține. Dar cuvinte ca: *arșău, ațapoc, bechiu, cavaf, jubră* și atâtea sute de acest fel, nu numai că le vom auzi foarte rar, dar nouăzeci la sută dintre Români nici nu știu ce însemnează, ele fiind întrebuințate numai în anumite regiuni sau numai de anumite clase sociale.

E evident că într'o statistică, care numără, în mod mecanic, vorbele înregistrate de dicționar: *fac, tu, cap, și* vor ocupa câte o unitate de loc întocmai ca: *arșău, ațapoc, bechiu, cavaf*, dar e tot atât de evident că acest

Majestatea Sa în Budapesta. La timpul său am publicat știrea referitoare la vizita ce va face M. Sa împăratul la Budapesta, unde va petrece vreme mai îndelungată. O telegramă din Viena anunță că s'au luat deja toate măsurile privitoare la această vizită și pregătirile ei s'au încheiat, fixându-se termen al sosirii ziua de opt Februarie nou.

Românii macedoneni și patriarhul ecumenic. Din Salonic se anunță că o delegație a Românilor macedoneni se va prezenta la 28 Ianuarie (10 Februarie) la patriarhul ecumenic spre a-i cere să recunoască biserica română din Macedonia și să admită oficierea serviciului în limba română.

In caz contrar, Românii macedoneni vor cere guvernului turc un șef religios, declarându-se desfăcuți de patriarhul ecumenic.

O Ligă rusească. Din Moscova se anunță că la 26 Ianuarie s'a inaugurat acolo o societate ruso-galițiană, al cărei scop este de-a susține pe cale de binefacere pe Rușii din Austria, Galiția și Bucovina și a le procura cărți și ziare rusești. Președinte a fost ales A. A. Sidorov, iar vice-președinți generalul Neolov și I. S. Agapov.

Miniștri austriaci în Budapesta. Ministrul de finanțe Meyer și ministrul căilor ferate Glombinsky au sosit azi la Budapesta, chemați de delegațiile austriace pentru a le da unele deslușiri.

Glombinsky a avut azi o consfătuire mai lungă cu ministrul nostru de comerț Hieronymi despre chestiuni de interes comun.

Alegerile din Murăș-Turda. Autorizatul înregistrează și el știrea că la alegerile congregaționale din 23 Ianuarie în comitatul Murăș-Turda, listele naționale au căzut pretutindeni, din pricina că n'a fost nici o organizație, în multe comune nu s'a știut numai dimineața că e alegere, alți preoși n'au știut de loc că e alegere ș. a.

Și dl Goldiș întreabă în Românul: »Am dori să știm ce a făcut clubul nostru comitatens?»

Vedeți, cum știe domnul Goldiș, întreba pe alții, dar când ați l-au întrebat pe d-sa, pentru aceeaș ac-

fel de statistică nu are nici o îndreptățire științifică. Științificește poate fi luată în considerare numai acea numărătoare, care ține seamă și de uz și de răspândirea cuvintelor.

Rezultatele ei vor diferi în mod surprinzător de statistica mecanică.

Astfel, deschizând — la întâmplare — „Baladele și idilele” lui Coșbuc, am găsit între cele 117 cuvinte de pe pagina 101, tocmai 102, deci 88%, cuvinte de origine română; am făcut controlul numărând cuvintele de pe aceeași pagină 101 din „legendele sau basmele Românilor” de Ispirescu și între 363 de cuvinte am găsit numai 30, adică 9%, de proveniență streină; iar pe pagina 79 din „Poveștile” lui Creangă (ediția Bibliotecii pentru toți), între 233 de cuvinte sânt numai 18, deci 6%, ne-romanice. Luați media între scriitorul ardelean și cel moldovean și veți găsi că ea e de 9%, ca la povestitorul muntean. Să nu uităm că am ales anume scriitori populari, care nu întrebuințează neologisme, deci cuvinte împrumutate din latinește sau din limbile surori!

Desfid pe oricine a-mi arăta, în oricare altă limbă romanică, un procent mai mic de împrumuturi străine.

De ce crește dint'odată atât de tare numărul cuvintelor romane, îndată ce statistica se face după felul acesta? Pentru că acele cuvinte care exprimă idei elementare, cu care trebuie să operăm la tot pasul, sânt mai toate moștenite dela străbunii noștri romani.

Din cauza aceasta putem spune fraze întregi

tivitate, ca în Murăș-Turda, a venit îndată cu rezoluțiune, la Vas și în Budapesta.

Iar matroana din Brașov întreabă și ea:

„Unde ești tu, birou central al partidului național român să reglementezi astfel de cluburi apatice și să crezi stări normale sănătoase?”

Dar astă toamnă, unde era venerabila matroană când s'au făcut alegerile congregaționale din Arad?

Camera. Spiritele stau încă tot sub impresia discursului de alaltăieri al contelui Tisza. Oratorii de umplură nu pot să deștepte nici un interes și vorbesc unor galerii aproape despopolate. Ședința de azi a avut un singur orator remarcabil, pe fruntașul justhrist Hollo Lajos, singurul din opoziție care mai rămase să poată fi opus contelui Tisza. Pe mâne se așteaptă discursul ministrului de finanțe Lukács, după debutul căruia interminabila discuție n'o să mai înregistreze nici un moment mai de seamă, așa că sorțile înămolirii ei în obstrucția formală par tot mai sigure.

„Apărăriști” și „Democrați”.

— Frământările Bucovenenilor. —

Cernăuți.

Sub acest nume apar în Bucovina două grupuri — neistorice — totdeauna înainte de alegeri.

În anul 1907, când s'a desfășurat cea dintâi luptă însemnată între »Apărăriști« numiți așa după »Apărarea națională« organul, în jurul căruia se strînse aproape toată preoțimea, mulți intelectuali dela orașe și câțiva boieri moldoveni, — și Democrații, sprijiniți de învățători. — acești din urmă au câștigat o biruință, pe care nici adversarii politici și personali n'au putut-o interpreta altfel. Dar toate alegerile noastre, atunci ca și acuma, pe lângă o inevitabilă cheltuială de alcool, pretind și o inevitabilă cheltuială de energie, și mai ales o inevitabilă cheltuială de bani... Atunci s'au descoperit lucruri, pe cari nu e Român, care

țără să întrebuițăm un cuvânt de origine străină, dar cu greu vom putea construi o propoziție numai cu cuvinte neromane. Nu cred să existe în toate poeziile care s'au scris de noi vre-odată o singură strofă, ca să cuprindă numai vorbe de origine străină, dar avem zeci și sute de strofe, și dintre cele mai armonioase, care conțin numai cuvinte romane.

Citez drept exemplu strofele cu care încep două dintre cele mai frumoase poezii ale lui Eminescu:

Somnoroase păsărele
Pe la cuiburi se adună,
Se ascund în rămurele —
Noapte bună!

Mai am un singur dor:
În liniștea sării
Să mă lăsați să mor
La marginea mării...

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate cel mai modern;

Supraveghiere medicală continuă (constantă). —

Telefon 88—99. Birou-central, stabiliment medical

Budapesta, B-dul Ferencz-körut 29.

Consultațiuni dela orele 8—9 a. m. 3—5 p. m.

Director-șef: Dr. A. Cozmutza.

ar dori să mai știe de ele — și imediata urmare a fost că șirele învingătoare și învinse, deopotrivă slăbite, au căutat un pretext de apropiere. Așa s'a întâmplat în anul 1907, o împăcare astăzi regretată de partidul democrat.

Și cea dintâi problemă a noului partid unit — *partidul național român* — a fost editarea unui nou ziar: »Patria«, care a apărut până acum, — înainte de alegeri, — după ce vechile partide renunțaseră la apariția ziarelor »*Voința Poporului*« și amintita »*Apărarea națională*«.

Când să se procedeze la organizarea poporului român din Bucovina, s'au iscat neînțelegeri. Și deputații noștri sânt destul de ambițioși, ca să respecte suveranitatea poporului, și veșnicul »popor« și-a exprimat părerea prin rezoluții de încredere și neîncredere, propuse de convocatorii adunării, iar noi am trecut și peste »zilele desidentei« din 1909.

A urmat o perfectă liniște până în Octombrie anul trecut, când în foaia jidovească »*Czernowitzer Tagblatt*« apare un articol »*Holz und Politik*«, semnat de »un Român« din Suceava, articol în care se aduc acuze la adresa centralei băncilor și conducătorilor noștri. Iar două săptămâni mai târziu — era într'o sfântă Duminecă — citesc primul număr din »*Revista Politică*«. De-odată cu aceasta se ivește din nou fantoma »*Apărăriștilor*«, care de-acum înainte neliniștește iarăș spiritul public.

Aici pun punct și mă opresc. Alegerile sunt fixate pentru luna lui April a. c., și astfel ușor pot fi bătuit de »*Apărărist*« ori »*Democrat*«.

Însă din caleidoscopul tuturor întâmplărilor din ultimii ani de agitație politică se lămurește un singur lucru: că *învățătorii și preoții din Bucovina stau în neîmpăcată opoziție*. Cu toate că mai astă toamnă se vorbea, nu în public, ci numai în cercuri particulare — mai ales în familii, căroră li-e drag să discute și deslege chestiuni naționale din țară — despre un *modus vivendi* între acești doi stăpânitori ai satelor. Oamenii mai aprinși își căutau chiar partizani pentru înființarea de reuniuni, unde învățătorii și preoții să trăiască frățește, bună oară ca — Rușii cu Bulgarii! Frumosul ideal s'a sdrobit însă de aparența unor împrejurări cu totul tot »*neprevăzute*«. »*Revista Politică*« și alegerile actuale. Iar nouă ne rămân numai *urmările*.

În Bucovina în timpul acesta, când două grupări românești se urmăresc cu patimă nestinsă, se petrec fapte, cari fără îndoială vor determina viața Românilor din viitor. Strânși între sentimentul de datorie către națiune și între slăbiciunea cătră — aproape tradițională — ambiție de castă, mulți privesc la frământările noastre zilnice — cum te privește dintre ghilemele neîndurata batjocură.

Apărăriști și Democrați — sunt preoții români și învățătorii români din Bucovina, cari și-au declarat războiul, aruncându și mânușă, cu care scurt înainte au strâns prietenește mâna unui agitator rutean ori au îmbrățișat pe domnul... — ori care »domn« cu sufixul — berg sau — thal. Iată școala vieții moderne: să înjuri și să fii prieten, să fii dușman și să lauzi — sau cel puțin să taci.

În aceste împrejurări, domnii mei, e firesc, că nime nu se întreabă, de ce nu

poți urmări viața Românilor din Bucovina într'o direcțiune lămurită, ci ea formează un mozaic compus din multe — nimicuri. Și e firesc, că nime nu se întreabă, de ce aceste nimicuri sunt »jertfe« naționale; și e firesc, că nime nu se întreabă, de ce mai ales încercările spre bine sunt combătute cu toate mijloacele posibile, de multe ori fără mijloace, prin — negațiuni.

N. I. Russu.

Români de Sud.

Legăturile României cu Orientul au fost până în veacul abia trecut foarte strânse, căci erau politice, culturale și economice. Pornind pe calea europenizării, România a căutat să se desbrace tot mai mult de formele orientale, cari își îmbrăcau viața, și astăzi nu-i prea sună bine Românului, când își vede țara socotită între statele »balcanice«. Că e bună sau nu tendința de-a ne lăpăda cu totul de Orientul apropiat, va dovedi viitorul. Un fapt e însă cert: pe lângă legăturile vechi, acum șterse aproape cu totul, s'a mai țesut de vre-o cincizeci de ani una nouă, care, fiind vorba de sânge, va fi de sigur mai durabilă. E vorba de frații noștri Români, Armâni, cum își zic cei mai mulți, cari locuiesc în număr nu neînsemnat prin Turcia și Grecia, mai puțini în Bulgaria și Serbia.

Românii aceștia sunt pentru noi o descoperire relativ nouă. De mult au urmat și ei pilda Grecilor, Bulgarilor și Albanezilor, aceștia din urmă frați de ai noștri, după un părinte, luând drumul »*Vlahiei*«, pentr. a-și croi o existență mai bună. Cultura grecească, stăpânind atunci întreaga Peninsulă Balcanică, toți din aceste ținuturi cu oarecare cultură, o luaseră dela dascăli greci sau grecisați, așa că și ei treceau drept Greci. Între familiile boierești și mai ales de țărcovnici din România mulți vor fi de origine aromânească, cu toate că părinții lor erau considerați ca Greci.

Cei dintâi Români dela noi, cari au atras atențiunea fraților din nordul Dunărei asupra acestei ramuri de popor românesc, au fost: Ionescu dela Brad și poetul Bolintineanu, pe cari exilul de după 1848 îi dusese prin Epir și prin Tesalia.

Sub Cuza s'a deșteptat interesul pentru ei, manifestându-se prin o ajutorare în bani, ca să-și înființeze școli. Subvențiunea aceasta a crescut tot mai mult, școalele și bisericile românești s'au înmulțit în Turcia, ideea națională a prins tot mai multă rădăcină, ei înșiși s'au afirmat tot mai mult. E deci nevoie să fie cunoscuți în cercuri cât mai largi, și cum »*Foaia Noastră*« tocmai țintește a apropia pe Românii răslețiți sub atâtea stăpâniri, ea se grăbește, ca încă acum la început să dea, pe scurt, cititorilor să-i o parte din amănuntele, care să-i facă iubiți de Românii din stânga Dunărei.

Ramura aceasta românească a fost cunoscută la scriitorii bizantini mai ales, sub numele de Vlahi, pe care-l păstrează Grecii și azi. În batjocură le mai zic și Cuțo-Vlahii. Slavii îi numesc Tintari, Vlași, Turcii le zic Olah și Ullah. Ei înșiși se numesc Armâni. Fărșeroții — un grup deosebit al lor, care mai duc și astăzi o viață asemănătoare celei a Moacanilor noștri — își zic Armâni și Rumâni. Cei din ținutul Megleniei, unde trăiesc cu Slavi împreună, își zic Vlași.

Înainte de invasiunea Slavilor, Românii din dreapta Dunărei ocupau un teritor cu mult mai mare, decât e cel de astăzi. Epirul, Macedonia și Grecia erau, după invasiunea slavă, pline de Români, tot așa Dalmația, Bosnia, Herțegovina și o parte din Croația și Slavonia. Croații numesc pe Sârbi și astăzi Vlahi. În Albania de sud era principatul Muzachia locuit de Români, ca și astăzi, Epirul și Tesalia sânt numite la cronicarii francezi din timpul crucișatelor Valahia. Nordul insulei Euboea încă se numea Valahia mare. În Peloponez era baronia le fié des Valaques. În Macedonia partea din sudul râului Bistrița și la Nord pe lângă Prizren și în Șardal se

numiau sârbește Zerulia Vlașca, adică țara românească. În Tracia și Bulgaria răsbătuseră până la Marea-Neagră,

Astăzi, teritoriul ocupat de Români de sud, e mai mic, ei sânt rispiți, în insule mai mici sau mai mari, prin Macedonia, Epir, Albania și Nordul Greciei. Grupuri compacte sânt la Bitolia (Monastir) și jur, ținutul Caraferei și al Megleniei, apoi munții Pindului, în Turcia și Grecia. În Bulgaria se mai găsește resturi în munții dela vest, în Serbia în cei dela sud. Pretutindenți însă, în Turcia, Grecia, Bulgaria, Serbia și Bosnia — de România nici că mai amintim — îi găsim răspândiți prin orașe și chiar sate, unde fac pe comerțianții și cărciumarii, precum și pe meseriașii harnici.

Numărul lor e greu de fixat. Dușmanii îi reduc la minim — în privința aceasta excelează Grecii, cari vor să-i treacă drept Greci — alții le exagerează numărul. În Turcia vor fi vre-o jumătate de milion, pe când numărul lor total, trebuie să fie de cel puțin un milion. În partea cea mai mare din ei nu e încă deșteptată conștiința națională, ceea ce e de a se atribui influenței de veacuri a bisericii grecești, care le-a înfățișat ideea necreștinească, că lui Dumnezeu i-se pot adresa rugăciunile numai în limba grecească. Toți însă se mărturisesc cu mândrie a fi Români.

Aromânii au fost totdeauna cunoscuți ca un popor viteaz. În evul mediu, împăratul bizantin tremura când auzia de expedițiile lor, mai ales pe timpul fraților Asani, împărați ai împărăției româno-bulgare. Istoricii bizantini povestesc un caz, când un comandant suprem al ostirii bizantine a preferat să meargă la înclisoare, decât să plece contra Românilor. Benjamin de Tudella, care a călătorit în evul mediu prin Peninsula Balcanică, spune că un împărat singur nu-i poate supune. Grecia a fost liberată când cu revoluția dela 1821, nu prin Greci, cari se mulțumiau să primească banii trimiși de fileleni, ci prin Aromâni și Albanezii creștini.

Dintre căpitaniii cetelor de insurgenți Români de pe timpul acela s'a distins Dimu și Meleti, cari au cucerit Atena. Diacu, care a bătut pe Turci la Livadia, Cionga, și alții. Cofeti din Mețova (Aminciu) a ajuns ministru — președinte în Grecia, mai târziu ministru plenipotentiar în Paris.

Fie Român naționalist, fie grecoman, cum se numesc cei înjugați încă la ideea pangrecescă, el totdeauna e mândru, că e Român. De aceea a așa de rar cazul, ca o româncă să se mărite după Grec — de Bulgar nici vorbă — sau un Român să ia grecoaică.

Frumoasă e la ei iubirea dintre părinți și copii, frați și surori. Am cunoscut băieți, cari munciau pentru o plată de nimic, numai ca să poată face rost de-o zestre pentru o soră de a lui. Ori cât de îndepărtați ar fi de patrie, ei nu-și uită de ai lor și le trimit, pe lângă scrisori duioase, și partea cea mai mare din câștigul făcut în străinătate.

Armânul e religios, chiar bigot. Ține cu deosebită tărie la tot ce-i prescrie biserica ortodoxă. Faptul însă că serviciile bisericesti, le face într-o limbă străină, a avut drept urmare în prea multe părți biruința formalismului religios asupra vieții cu adevărat religioasă. Să sperăm, că introducerea limbii române în biserică va contribui la aprofundarea vieții religioase.

Mai liberali sânt în privința religioasă Armânii mohamedani, căci sânt și de aceștia în Nanta, ținutul Megleniei, în număr de câteva mii. Și aceștia au însă o frumoasă conștiință românească și vorbesc limba românească mai curat decât Români creștini din Meglenia.

De o deosebită hărnicie sânt femeile, vrednice surori ale românelor din Carpați. Și țărâna armână e pururea cu lucrul în mână fie acasă, fie pe drum, unde o vezi cu furca în brâu sau împletind ciorapi. Chilimurile — covoarele țesute de ele sânt de o frumusețe,

cum rar se găsește. Ceea ce trebuie să ridice însă femeia armână mult în ochii noștri, e faptul, că ea e păstrătoare limbei și obiceiurilor române strămoșesti, pe cari bărbatul, trăind între atâtea popoare străine, e adeseori ispitit să le părăsească.

Armânul e inteligent. Bulgarul zice despre el că s'a născut cu trei zile înaintea dracului. Dovadă despre inteligența lor avem și în faptul, că mulți Armâni au ajuns să câștige averi mari, alții au ajuns la pozițiuni înalte în Ungaria (Saguna, Deak, Gojdu, Mocioni), Bulgaria, Serbia și România.

Satele lor, cari merită mai curînd numele de orașe, sânt așezate amfiteatralic la poalele munților. Casele sânt toate din material solid, cu multe încăperi, toate pline cu mobilier, haine și de-ale mâncării. Nicăiri nu găsește călătorul un adăpost mai bun, mai curat, mai frumos, ca în casa Armânului.

O parte dintre Români călătorește își acum cu turmele de oi dela munte la câmpie, fiecare ceată fiind condusă de cel mai bogat și mai cu minte dintre ei, numit celnic. Aceștia nu au locuințe stabile, ci numai colibi provizorii. Dar și fărșeroții — așa se numesc — au început să întemeieze sau sate proprii, sau să stabilească în alte sate mai vechi românești, unii și printre Albanezi.

Caracteristica îmbrăcăminteii Armânului e albeața, cum e de altminteri și la noi. Toată îmbrăcăminte e făcută de harnicile Armâne.

În Istoria evului mediu apare Românul ca păstor, de aceea mult timp Vlah era sinonim cu păstor. Viața aceasta era explicabilă, când ne gândim câte torente de barbari s'au revărsat peste Peninsula Balcanică, unde numai munții mai ofereau un adăpost sigur. Mult timp creșterea oilor a format ocupațiunea de predilecție a Armânului, până când a început să se ocupe cu comerțul, unde s'a dovedit excelenți, după cum arată nenumărate exemple la noi, în Bulgaria, Turcia, Serbia, Grecia, Austro-Ungaria și Egipt. Mulți sânt meseriași, mai ales croitori, zidari, cazangii. Un renume și-au putut câștiga argintarii armâni, ale căror lucrări frumoase am avut prilej să le admirăm la expoziția din 1906. Plugarii sânt Români din Meglen și Muzaclia mai ales.

Limba lor e limba românească, care nu se deosebește de limba noastră, literară așa de mult, cum se deosebește d. e. un dialect german de nord de limba literară germană. Sânt unele schimbări de sunete, d. e. în loc de ce, ei zic mai mult te, și, înaintea cuvintelor începătoare cu r prin un a d. e. arăde (răde), arșine (rușine), arău (rău), Armân (Român) ș. a. Pe a îl pretac uneori în u: fumelia (familie) suturat (săturat) ș. a. În limba lor au pătruns și multe vorbe străine, grecești și turcești, pe toate le-au supus însă regulilor de flexiune românească cum am făcut și noi cu străinismele din limba noastră. În schimb însă au păstrat vorbe de origine latină, pe cari ni le-am pierdut, cum e d. e. mesu (luna de treizeci de zile), vinghiți (lat. viginti, douăzeci), liavră (febris, friguri) ș. a. Se găsește la ei vorbe, pe cari le auzi de obicei prin Transilvania, cum sânt tină (noroiu), gușă (gât), vale (gârlă), coardă (sabie), adet (obiceu), aliu (usturoiu), jeb (buzunar) ș. a.

Obiceiurile dela naștere, nuntă înmormântare și cele dela sărbătorile populare se aseamănă așa de mult cu ale noastre, încât totul contribuie a dovedi, că sântem un popor, pe care numai viforele timpurilor vitrege l-a despărțit, cum e astăzi. Și dacă o apropiere geografică nu mai e posibilă, rămâne de veci apropierea de sânge și de aspirațiunile culturale, cari unele sânt pentru tot neamul românesc.

„F. Noastră“.

Victor Lazăr.

Scrisori din București.

Foi pentru popor. — Un exemplu frumos. — Intruniri politice. — Manifestul liberalilor. — Vase românești la Yemen.

București, 20 Ianuarie.

Poate niciodată n'au apărut mai multe publicații periodice pentru popor decât în iarna asta. Fiecare, în »primul cuvânt« declară că inițiatorii ei sânt conduși de cele mai curate sentimente, fiecare declară că își ia angajamentul de-a servi interesele alor cinci milioane de desmoșteniți, la cari nu s'a gândit nimenea până acuma. De multeori cuvintele sânt pline de atâtea căldură, de atât entuziasm, încât îți pare că nu este popor mai fericit decât acest popor românesc, care are atâtia prieteni. Față de care toți au atâtea cuvinte bune Programul noilor publicațiuni menite a ajunge în mâinile cărturarilor dela sate este o comoară neprețuită de — vorbe frumoase. Ajunse a se realiza în fapte, aceste programe ar revărșa o adevărată mană asupra poporului. Și cititorul naiv ușor poate fi indus în eroare.

Căci nu toți cei cari se adresează în termeni așa de frumoși poporului sânt sinceri. Nu toți sânt prieteni adevărați, cari n'au în vedere decât binele și fericirea săteanului. Câți dintre cei cari au venit în numele iubirii față de cei mulți și buni, nu i au părăsit după ce și-au creiat o situație! Viața noastră, în fluctuațiile ei are de înregistrat atâtea transfugi, atâtea apostazi, cari nu s'au sfîșit să ia în deșert numele principiilor, la cari odată s'au închinat, în fața cărora odată și-au pecat cu smerenie genunchii. Și din sutele de publicațiuni periodice mai nouă — sânt unele mai vechi, cari au adus reale servicii poporului — vedem că în serviciul poporului, fără a urmări nici un interes personal al acelor cari le conduc — nu stau decât »Domnia legilor« și »Neamul Românesc pentru popor«. Aici se spun fără de nici o rezervă păcatele și greșelile, se demască minciuna, se arată primejdia ce ne amenință în urma cuceririlor, pe cari le fac străinii pe terenul economic.

Zilele acestea a apărut o nouă revistă bilunară pentru popor. Ea se intitulează »Deșteptarea« și este redactată de d. D. Brezulescu, directorul băncii populare din comuna Novaci, Gorj, un tânăr însușit de o adevărată iubire pentru popor, un om, care după ce și-a terminat studiile la cele mai înalte școli din străinătate, s'a întors în satul său, a văzut suferința fraților săi și s'a pus pe lucru. A întemeiat, cu un capital de vre-o trei mii de lei la început o bancă populară, a chemat pe săteni în jurul ei, a început să-i învețe cum se câștigă banul în străinătate, a făcut împreună cu ei mai multe întreprinderi, arendări de moși, exploatare de păduri și ca prin minune sătenii săraci de a tădată, s'au ridicat. Astăzi Novacii sânt una dintre cele mai înfloritoare comune din țara întreagă. Iar modesta bancă are un capital de peste trei milioane de franci. Toate acestea în timp de câțiva ani.

Ce minuni s'ar fi putut face dacă dintre aceia cari au studiat în străinătate s'ar fi întors în satul lor și cu sîrguință de albină ar fi muncit pentru ridicarea lor. Câte societăți străine de exploatare ar fi fost înlocuite de asocieri românești. Câtă bogăție s'ar fi revărsat în țară, în loc să treacă în mâinile străinilor! Noua foaie redactată de dl Brezulescu nădăjdum că va aduce reale servicii deșteptării poporului. Retinem din programul ei următoarele frumoase cuvinte:

»Când 12 milioane de suflete românești, căte trăiesc în această țară și în cele vecine ei, sânt împrejurate de toate părțile de gîni străine, foarte puternice și unele chiar ridicate, e o poruncă a neamului să muncim pentru luminarea poporului nostru.

Datorăm străduință pentru deșteptarea acestei țări, pentru că atunci când cele cinci milioane de Români, de sub stăpâniri străine, își vor arunca privirile spre noi, să vadă între granițele Regatului lumina vie a unei vieți de sănătoasă proșpărire.«

Dési Mór

CLUJ—KOLOSVAR, str. Szentegyháza nr. 6.

vopsitor și curățitor chimic
de haine

Fabrica: str. Sörház nr. 1.

Vopsește și curățește după sistemul școlii de specialitate din Germania!

Specialist în vopsirea hainelor de doliu.

!! Dési vopsește, curățește !!

Intrunirile publice în vederea alegerilor sunt tot mai dese. Conservatorii democrați au ținut până acuma o serie de întruniri, altele sunt așteptate pentru săptămânile viitoare. Tema principală dezbătută de oratori este suveranitatea poporului. Naționaliștii au ținut Marți o constituire, la care s'au luat dispoziții pentru marea întrunire convocată pentru 26 Ianuarie. Tot atunci și-au constituit un comitet de propagandă compus din cei mai enuziaști tineri intelectuali și meseriași. Îmbucurător este faptul că meseriașii români se grupează tot mai mult în jurul programului naționalist, dezvoltând o frumoasă activitate în ce privește propagarea ideilor naționaliste. De altfel era firesc să fie așa. Nimeni nu înțelege mai bine decât meseriașul exploatat de străini îngrădirea economică din partea veneticienilor. A fost o idee potrivită candidarea dlui Petre Liciu, cel mai iubit dintre artiștii teatrului național. Însușirea în jurul celui ce a dus firiile artei românești la frații de acelaș sânge de peste hotare crește. Chiar adversarii săi politici îi simpatizază pentru talentul său. Izbânda lui la colegiul al doilea de cameră din București pare asigurată.

Comitetul executiv al partidului liberal s'a întrunit ieri, sub președinția dlui I. C. Brătianu, având programul, care va fi lansat în formă de manifest către alegători. Acest manifest-program cuprinde un scurt istoric al legislației trecutului guvern liberal. În primul rând este vorba de revizuirea constituției în vederea reformei electorale și a lărgirii dreptului de vot. Intre liberali au fost unii, ca dl C. Stere, cari au cerut să se formuleze chiar declarația că partidul liberal vrea introducerea votului universal. Cum însă revizuirea constituției nu se poate face fără colaborarea altor partide, s'a renunțat la această formulă. Manifestul-program prevede apoi decentralizarea județeană și garanția că nu se vor mai dizolva consiliile județene. Prevede apoi ca bunurile de mână moartă să se împartă țaranilor prin casa rurală. Revizuirea legiuirilor pentru meseriași: crearea unei case pentru meseriași și lucrători, pe un asigurare în contra accidentelor. Sprijinirea și încurajarea industriei casnice.

Marina românească începe a fi apreciată tot mai mult. Grație ei, comerțul românesc a făcut atâtea progrese în timpul din urmă. Și este de mirare cum nici unul dintre partidele politice angajate acum în luptă în programele, pe care le deslășoară înaintea alegătorilor nu amintește de îmbunătățirile, de reformele ce ar trebui introduse atât în flota de război, cât și în flota comercială română. În orice caz trebuie luate măsuri pentru înmulțirea vaselor de război, căci, în ce privește marina de război, România nu poate afirma că cu vasele, de cari dispune își poate apăra țărmurile săi. De asemenea, pentru a da un mai mare avânt comerțului maritim ar trebui înmulțit numărul vaselor de comerț. Ca o dovadă că marina română — chiar în starea, în care se află astăzi — este apreciată, cităm următorul fapt:

Carebotul român *Iasi* a fost angajat de către guvernul Oman pentru transportul de munițiuni de război și trupe la Iemen. În acelaș scop vor fi angajate și alte vapoare românești, între care amintim vaporul *Dobrogea*. Pentru stabilirea prețului de transport, subdirectorul serviciului maritim român dl Murguleț a plecat la Constantinopol. Și — iată revoluția din Iemen suprimată grație marinei românești.

Coresp.

Dr. Stefan Tămășdan,

medic univ. specialist în dentură,

Arad, vis-à-vis cu casa comitatului.

Palatul Flacher Euz. Poarta II.

Consultații dela orele 8—12 a. m. și 3—6 d. s.

Popularizarea Dreptului.

Acei, cari în fața ideilor nouă, au fost nedumeriți și au putut să creadă, că viitorul nu s'ar potrivi cu ceea ce ar aștepta ei dela el, își pot spune — și asta-i la ceea ce trebuie să vă gândiți toți, cari citiți aceste rânduri — că orice suflet omeneș, care-și înțelege timpul în care trăiește, care vede și rolul prăvălindu-se și care nu i-se împotrivesc nebușește, ci din potrivă în liniște și cu încredere se lasă să fie dus de el, că numai acel suflet este pe calea adevărată și că viitorul este al său.

Dreptul, această grijă nesfârșită a vieții advocaților, Dreptul, care lor li-se înfățișă adesea încă înainte de a fi îmbrățișat profesia de avocat, și care-i ademenea, părăndu-le ca o hrană a întregii lor vieți, ei se îndatinară să-l vadă închis în cuprinsul unui palat de justiție, folosit de niște oameni, având o chemare deosebită ca să-i poarte de grijă.

În afară de acest palat, în afară de acești oameni, se părea că dreptul n'ar fi, cel puțin în conștiința popoarelor. Că aceste popoare ar fi renunțat așa zicând în folosul asociației advocaților. Că ele se învoiau ca Dreptul să nu mai fie printre ele, ci să fie închis undeva, în locașuri sfinte, unde s'ar păstra, întocmai precum preoții îngrijesc în templu, focul sfânt.

Ea era ideea despre Drept, nu numai a advocaților, dar ceace e mai primejdios, a tuturor. Dreptul era ținut închis cât se poate mai bine, îngradit, scurt la vedere, tainic. Era o știință numai a unora, iar ceilalți nu trebuiau să priceapă nimic din ea.

Și cu toate acestea, dacă ne gândim bine, de unde răsare acest Drept? Care-i locul unde el încolțește? Cari sunt aceia, cari îl alcătuiesc? Dreptul răsare din mulțime, din popor, din națiune și aceasta, cel puțin până nu demult, părea că nare cunoștință de el. Ea așteptă dreptul, cum aștepti o mâncare, pe care alții trebuia să și-o împartă. Ea nu se privea ca o u-nealtă preînnoitoare a Dreptului.

Și era așa, fiindcă Dreptul părăsise mulțimea. El se ridicase de-asupra ei, se lăpădase de ea. Dreptul se suise la legiuitor, care îl întocmise și care într'atât se obișnuise să-l întocmească, încât nu-l mai întocmea după felul său de vedere, fără să-și aducă aminte, că la început, pe când Dreptul era mai elementar, materia pe care legiuitorul era însărcinat a o organiza, era luată din mulțime însăși, din inima națiunii și că el avea ca unică chemare, datorie, nu ca să-l nascocească, ci să-l rânduiască și să-l înregistreze, așa dupăcum răsărise din om-enire chiar.

Dela legiuitor, Dreptul trecu, apoi la o pătură de cărturari, de jurisconsuli de cabinet, cari și ei, își închipuiau că un Drept bun nu putea fi făcut, decât numai alcătuindu-se astfel deosebit, în anumite locașuri, cu un alai mai mare sau mai mic, omul de știință pregătind lucrarea, legiuitorul luând-o din mâinile acestuia și schimbându-o în lege.

În felul acesta obârșia Dreptului era intervertită. Chiar dacă Dreptul răsărea într'adevăr din mulțime, el părea că nu mai răsare din laboratorul cărturarilor.

Așa s'a întâmplat, că poporul s'a trezit în fața unei neînțelegeri mari, jalnice. S'au făcut legiuri în chip meșteșugit. S'a statornicit o desbinare între lege și obștie, pe care trebuia s'o cărmuiască, și aceasta simțind durerea și nedreptatea unui astfel de sistem, a început să protesteze, din ce în ce mai cu furie, murmurul făcându-se în strigăt, strigătul schimbându-se în răcnet, răcnetul — dacă nu era luat în seamă — prevestind tulburări.

Iată starea societăților de astăzi, când le cercetăm cu ochiul jurisconsulului și când ne întrebăm de unde vin acele opunerii neîntrerupte, acele nemulțumiri, care ne pun pe gân-

duri pe toți și cărora li-s'a dat numiri deosebite, anume: *Chestia socială!*, chestie, pe care jurisconsulii o numesc: *Chestia Dreptului*.

O schimbare e de cea mai mare nevoie! Trebuie ca dreptul, care a fost luat din mulțime, din popor, să fie restatornicit în condițiile sale străvechi și că de aci înainte de câte ori dăm o problemă de legiuire sau când un cărturar se ocupă cu o problemă de Drept, în loc să privească în el însuși și să nu la în seamă decât concepțiile sale mai mult sau mai puțin metafizice și din pricina asta greșite, mai bine să privească pe fereastră și să vadă ce se petrece pe afară. Să privească poporul acela, din care răsare dreptul, să încerce ca să-l găsească acolo, în popor.

Nici că se poate ceva mai binefăcător, mai folositor. Când un popor, are în deobște simțământul Dreptului, când are conștiință de el, când găsește că e destul de când binevoitorii lui se îngrijesc de chestiile de dreptate, că e hotărât să smuncească din mâinile trădătorilor săi, munca preschimbărilor sociale, în ziua aceea, acest popor se schimbă. Pentru conștiința omenească, nu mai e alt simțământ mai înalt, decât acela al Dreptului. Să ai simțământul Dreptului, însemnează să ai cel mai înalt simț al datorinții, nu însă a datorinții nehotărâte, ci a unei *datorințe învederate*, hotărâtă în lege, nediscutabilă și nediscutată, în vază la toți, a acelei datorințe, care *formează ordinea socială și pacea*.

În astfel de împrejurări, poporul, el însuși o să fie legiuitor, fiindcă simte, prin sărăcia sa și prin bucuria sa, însușind totodată neînțecat pe legiuitor pentru ele. Poporul, în chipul acesta, se potrivește cu acel chimist, care aflându-se dinaintea unei probe, în care se ivesc fenomene, minunții, le priveghează; rezumează, concentrează rezultatele și le înscrie. Numai așa revine poporul cu adevărat la viață, pentru că nu putem numi viața o stare nesfârșită de durere.

Când săteanul român, fratele nostru, e de cele mai multe ori supus lipsurilor, când pentru el viața e o nesiguranță fără margine, când se ivește chestia zilei de mâne, fie în privința bucuriilor restrânse pe care firea poate să i-le facă, fie în ceea ce privește hrana, mai e vrednică atunci pentru el sarcina ea să trăiască?

Vați gândit vre-odată, că în jurul D-Voastre milioane de Români, după chipul și asemănarea D-Voastră, au acel simțământ statornic al durerii, al neîndestulării, al nesiguranței și al slăbiciunii morale și materiale, drept urmare și că ne silim așa de puțin, vai! atâta de puțin! ca să îndreptăm această nedreptate?

Dreptul, el este care trebuie să poarte grijă să îndrepte această stare de lucruri. Când legiuitorul se însuflește pentru ființele chinuite și nevoiașe, atunci el face *legi bune*, și numai în astfel de legi avem dreptul să nădăduim de azi înainte.

Numai poate fi vorbă de cotituri și de facerea unor legi desăvârșite în ceea ce privește metoda juridică. Trebuie să ni-se facă legi bune cu privire la dreptate și libertate.

Traian V. Țăranu.

Dentist in Cluj.

NAGY JENŐ

„ specialist pentru dinți artificiali fără pod în „

CLUJ-KOLOZSVAR.

(La capătul străzii Jókai, în casa proprie.)

Pune dinți și cu plăire în rate pelângă garanția de 10 ani.

Dentist in Cluj.

Cei cari doresc: **mobile**

bune, frumoase, ieftine,

să se adreseze cu toată încrederea fabricanților de **mobile**

Székely și Reti din Marosvásárhely, (Plata Széchenyi 47).

La cerere prezentăm și în provincie bogata noastră colecție. La înțelegere aparte expedăm franco în orice parte a Ardealului. - Atelier de primul rang.

— Mare asortiment de **trusouri pentru mirese.**

Corespondență din Cluj.

Clujul ca punct strategic. — Incetarea apariției revistei »Răvașul«. — Calicul Democrat.

De mulți se urgentază centralizarea întregului nostru aparat de apărare și luptă culturală și politică într'un centru oarecare, de unde să se resfire, ca o rețea, pe întinderile Ardealului și Țării-Ungurești locuite de Români — comandele și febrilitatea manifestărilor noastre.

Realizarea acestui gând nu ne-ar prea aduce foloase, ci cred, că mai mult ne ar strica căci ar da prilej unei lungi serii de certe emanate din considerațiuni confesionale ori istorice, iar cerțele aceste nu numai că nu ar împintena părțile combatante să intre într'o luptă de realizare nobilă, ci ne-ar dismembra cu totul țesătura trupului nostru național.

Dar afară de aceste certuri, ar mai fi și alte neajunsuri, concentrată fiind viața noastră într'un singur centru, pentru că nu s'ar ținea seamă de lipsurile speciale ale diferitelor ținuturi. Orașele în care azi se pulsează o viață românească intensă ar lăncezi în cele naționale. Unde mai pu aioci că împrejurările politice și sociale în care trăim, precum nici mijloacele noastre materiale nu ne-ar permite așa ceva. Să rămânem deci cu organizarea de acum, deplasată în diferite puncte, în care au fost și până acum manifestări ale vieții noastre. Mai mult să le păstrăm, iar în ținuturile acele care au fost neglijate până acum în priința culturală-economică și politică să ne creiăm puncte strategice bine alese, în care să începem cu pași repezi o luptă febrilă pe toate terenurile, ca astfel să suplinim ceea ce am trecut cu vederea până acum.

În privința aceasta Clujul a fost tractat foarte vitreg din Partea conducătorilor luptelor noastre. În orașul acesta locuiesc vre-o 7-8 mil locuitori români. La universitatea de aici se înscriu pe an câte 220-250 tineri Români (mulți dintre aceștia abia știu celi românești), avem o numeroasă inteligență, care în cea mai mare parte a uitat și uită să vorbească românește; în jurul Clujului se respiră satele locuite de Români și Unguri; țăranii acelor sate dorm în toate privințele și în cele culturale, și în cele economice și naționale, așa că nu e mirare, că Ungurii, atât aici cât și în împrejurime absorb mase întregi de »vatahi«. Din partea noastră nu se face nimic — absolut nimic, întărirea și apărarea noastră în aceste părți nu o ia nimeni în programul său.

Cât bine n'ar fi adus chestiei naționale apariția »Românului« aici de pildă! Cum s'ar fi născut un punct fix, o temelie puternică, în jurul căror s'ar fi limpezit haosul multelor neînțelegeri și neorientărilor de aici și ar fi început să bată mai intensiv și mai cu folos sângele vieții românești.

Această greșală datează de mult, căci n'a fost reparată nici când: Clujul a căzut totdeauna în afară din câmpul vederii conducătorilor noștri. Astăzi însă, când maghiarismul se aruncă atât de lacom asupra punctelor neapărate ale noastre, ni-se impune ca datorie sfântă întărirea noastră în acest minunat punct strategic.

Au existat și aici din când în când năzuințe românești, reprezentate de oameni de bine, dar toate au fost concepute în cadre nepotrivite pentru împrejurările de aici, și toate au avut firul vieții scurt cât al unui efemeride. — Cam în cadrele aceste intră, și trebuie să fie judecate și încercările ziaristice de aici, meritele căror vor crește cu atât mai mult cu cât au servit mai bine și mai cu succes interesele neamului nostru în general și cele locale în special.

Dintre încercările aceste ziaristice de aici, dacă nu cea mai serioasă dar cea de durată mai lungă a fost revista »Răvașul«, care trăind opt ani, acum își anunță încetarea. Revista aceasta a fost redactată în spirit creștin (gr. cat) — cultural, de

protopopul Clujului dl Dr. E. Dăian. Redactorul acestei reviste după ce a suferit naufragiu pe vasul vechi »Tribuna« din Sibiu, a scăpat pe o frântură a aceluși vas, pe rubrica intitulată »Răvaș«, redactată de el, până la Cluj, unde din fărâmișura veche își face un nou vas, o barcă politică, căreia îi lasă tot numele vechi »Răvașul«. După o scurtă plutire pe apele politicei noastre aceasta frântură de corabie purta — fatal — în ea germenul peirii, căci făuritorul ei suferă din nou naufragiu (cazul Vaida —). De data asta naufragiul a fost cu urmări mai fatale pentru el, căci îl isgoni de pe câmpul luptelor noastre politice. Fieea lui neodihnită nu se astâmpără însă nici acum, și reconstruește din nou naufragiul vas, și acum îl schimbă în organ creștin-cultural. De data aceasta a avut succes mai dăinuitor și și mai real. Deși a fost redactat în spirit creștin: gr.-catolic, totuși n'a dat prilej la certe confesionale, căci nu s'a pus pe baze șoviniste confesionale a publicat articole privitoare la trecutul bisericii gr.-catolice, piese literare iscălite de Ciura și Agârbicianu — poezii slăbuțe și informații literare, scrise de diletanți — umpluturi — Cercul influenței ei după cât se vede i-a fost foarte strîmt, s'a mărginit aproape exclusiv la preoțimea gr. cat. Aici în Cluj însă n'a avut nici o influență asupra vieții românești, căci protopopul Dăianu, de când cu vestita telegramă, e absolut izolat de studențime și de o bună parte a inteligenței.

Tot aici în Cluj mai apare și revista umoristică »Calicul Democrat«. O revistă umoristică aduce folos neprețuit chestiilor naționale, dacă este redactată cu talent. Numai acesta trebuie, căci păcatele sociale și naționale înfloresc acum din belșug pe marginile tuturor drumurilor manifestărilor noastre. Acum este timpul potrivit pentru a face și umor și satiră. Aceasta nu se prea vede însă din coloanele »Calicului Democrat«. Aici lipsește, talentul. Rar de găsești în acele coloane, vre-o scăpare de spirit. Pretutindeni te urmărește calicia: versurile ca formă sânt proaste, fondul le este zero, actualitatea este lucru necunoscut revistei acesteia. Nu e mirare deci că această revistă n'a aflat nici un glas de aprobare în ziaristica noastră, și că abonații ei îi poți număra pe degete. Nu peste mult poate vom auzi și despre încetarea acestei reviste. Și ne vom supăra așa rău, căci vom pierde în ea un viu mort și omul care o conduce se va abate pe alte drumuri, unde de bună seamă ea va face mai mult decât pe terenul acesta.

În Munții Apuseni, acolo unde Detunata despica maiestoașă înălțimile, ni-a mai murit un coleg. În săptămâna trecută văzduhul liniștit al satului Bucium-Poeni, a tresărit la vântul amar al clopotelor ce revărsau din arama lor mută cucernice tropare de înmormântare... Ți se părea că deslușești în atmosferă bocete și tânguiri ale unor spirite nevăzute. Clopotele... Clopotele... din lungă și dureroasă lor chemare, au învățat să se înduioșeze și ele de durerile noastre omenești, au înțeles trista tragedie a micimii noastre și a credinții în nădejțile viitoare.

Clopotele... clopotele... ascultați-le și veți găsi în ele cel mai fidel aparat de rezonanță lăuntruului vostru...

La glasul lor din căsuțele răsirate prin poene coborau la vale fete împodobite în negru, feciori chipiși și babe cuvioase. Veniau mulți ca să plângă cu vrednicie ruperea firului unei vieți mângaiate de 24 de primăveri, moartea unui om pe care-l mai despărțiau vre-o câteva luni dela agonisirea pâinei de toate zilele, veniau să plângă năbușirea unui stâlp dela care mult așteptau un frate străduitor și o mamă iubitoare... S'a dat din el pământului, ce a fost a pământului, în bocete isvorite din inimă ale fecioarelor și între lacrimile sincere ale celor adunați... Vremea și ploile în vechi-vor crucea ce i se ridică la cap, dar nu vor șterge din inima alor săi durerea, că

și-au pierdut în el tot sprijinul și toată bucuria vieții.

Odihniască în pace cel care a fost Nicolau Crâșnic, student în medicină!

Corespondentul.

„Hausindustrieball“.

Viena, 1 Februarie.

Balul de ieri a avut efectul unei feerii. A fost introdus cu jocurile naționale specifice ale tuturor popoarelor din Monarhie. Debutanții purtau cu toții costumele naționale.

Sala pompoasă a Musikverein-ului, a fost întreagă împodobită cu coroane roșii și verzi. Deasupra înrârilor, în mii de becuri electrice străluceau inițialele societății. Conducătorii grupurilor și comitetul erau deja toți la locul lor. Număroasele patronese așteptau salonul separat, curtea.

La orele 10^{1/4} sosește înalta protectoare principesa Maria Josefa, — în o toaletă lila-charmeuse lucrată în mătasă și argint de societatea femeilor române din Cernăuți —, prințul Karl Franz Josef, Franz Salvator și Karl Stefan împreună cu suit-le lor; fiind primiți de comitet în frunte cu marchiza Pallavicini și baroneasa Haas Teichen au fost conduși în salonul patroneselor. După un scurt cercle pășeste prin estrada de doamne și domni în vreme ce muzica întoană »Volkshymnus«, principesa Maria Josefa la brațul fiului său Karl Franz Josef ocupând locurile ce li s'au destinat. Apoi prințul Franz Salvator cu ducesa Trauttmansdorf; prințul Karl Stefan de braț cu principesa Olga Lichtenstein, fiind urmați de patronesele și cavalerii lor.

După tabloul drăguț înscenat de primele domnișoare dela fiecare grupă prin predarea omagiilor geniului industriei casnice, reprezentată prin dsoara Paula Lamich, a urmat reprezentarea jocurilor.

Programul a fost următorul: Ländler, Hora (Romana și Călușerul), Kolo, Mazur-Obereck, Satecovy tanek și Kolomejca.

A doua grupă au fost Români. Ca să fie de tot obiectiv mă mărginesc și las să urmeze o critică străină publicată în ziarul »Reichspost«, care vorbind despre noi zice: »ei au jucat jocul lor național, care ascunde foc sudic. Vesmintele albe împodobite cu cusături bogate și cu oprege mândre. Costumele românești dau la iveală un talent foarte fin și dezvoltat, care e cu atât mai prețios, cu cât costumele sânt produse originale ale industriei românești în sensul cel mai strict al cuvântului, pe cari le-au împrumutat pentru seara de azi din Bucovina, Ardeal și Banat.

Ceeace trebuie însă relevat este discrețiunea fină și demnă de admirat, cu care sânt aceste costume împodobite, e într'adevăr o splendoare de culori; de o armonie deplină, ce se topește cu albul frumos într'un întreg artistic, vrăjindu-ți ochii și având totodată și o valoare înaltă artistică. Aceiași impresie ne-au făcut-o și jocurile«.

Cred de lipsă să amintesc pe bravii debutanți, cari ni-au făcut atâta cinste în metropola împărătească; d-soarele: Aca de Barbu, Ada Ciurcu, Nelly Cuparescu, Tia Hodos, Maria Leményi, Zoe Muntean, Aretii Nemeziek, Lucia Petrescu, Amalia Preuser, Elena Preuser și Sofia Stănescu; domni: Alexandru Augur, Eugen Bianu, Emil de Colbazi, Nicolae Comșia, Iuliu Crișan, Remus Doctor, Dr Luarian German, Victor Groza, George Ioaneș, Ștefan Mărcuș, Romul Mărcuș, Ștefan Mircea, Dimitrie Marmeliuc, Zaharie Măniu, Dominic Medrea, I. Pridie, Ion Teleguț, Tr. Trimbițoiu și Petru Vlad.

Perechilor române, li-s-au făcut ovații necontenite; mai ales »Călușerul« a plăcut mult.

Nu pot avea destule cuvinte bune și merite pentru truda tuturor, pentru dna Flora Grama-

Telefon nr. 467.

KARDOS GYULA

cea mai mare fabrică de trăsură sudungară

Temesvár Gyárváros Háromkirály-ut 14. (Casa proprie.)

Mare magazin de trăsură noi și folosite. —

Pregătesc lucruri de fierar, rotar, șelar, de lustruit și orice reparări de bransa aceasta, cu prețurile cele mai moderate. Preț curent, gratis și franco. Tot aici se mai pot căpăta omnibuse pentru 6 persoane cară funebre, felurite căruțe »landaner« cu preț. moderat.

toxic, dl Ciurcu, dl Cezar Popovici și pictorul
Kimon Logi, cari fiecare își are partea sa
însemnată la succesul aranjării și pentru jucă-
tori bravi. Eol.

Din străinătate.

Intrevederea dela Potsdam în Senatul francez. Intrevederea dela Potsdam a dat naștere la multe combinațiuni, cari azi par a se lămuri. Toată chestia se învârtea în jurul ținutei Rusiei față de aliatele ei, care ținută era de altfel interpretată în fel și chipuri. Expozeurile diferiților miniștrii de externe părea a încurca și mai mult nesiguranța ce se simțea în lumea politică și astfel se explică și svonurile mai recente ale presei franceze despre desfacerea Rusiei dela entente-a triplă. Se spunea că Rusia cu prilejul întrevederii dela Potsdam s'ar fi dat cu totul în apele policei germane și că e timpul suprem ca Franța să nu se mai legene în iluzia alianței ruse, în urma schimbării de front a trupelor rusești dela frontiera germană. Și nu a fost susținută vestea aceasta de bărbați mai puțin orientați decât însuși ministrul de războiu.

Bine înțeles că această declarație spusă de o persoană oficioasă a produs oarecare neliniște în întreaga Franță, așa că senatorul Samarzelle în ședința de Marți a Senatului s'a simțit îndemnat să ceară ministrului de externe deslușiri precise referitor la svonurile ivite în jurul atitudinii Rusiei. Ministrul Pichon a și dat clarificările cerute, spunând, că entente-a triplă n'a fost nică când mai unită, ca în zilele de azi.

Nu-și poate închipui de unde vin aceste temeri, când Franța și Rusia lucrează și azi împreună pentru menținerea păcii, fiind relațiile între el, de deplină prietinie. Nu este adevărat ce prestigiul Franței ar fi suferit ceva înaintea Europei, ci din contră situația politică a Franței n'a fost nici când așa de mulțămitoare ca astăzi.

Trecând la chestiile luate la întrevederea dela Potsdam, ministrul spune, că Franța a fost pe deplin înștiințată despre toate chestiile cari s'au discutat și zilnic primia veste despre mersul înțelegerilor. Cum s'ar fi și putut ca un stat aliat să urmeze o politică fățișă intereselor cari o leagă de Franța?!

Cu vorbirea ministrului Pichon pare a se sfârși multe combinații făcute în jurul întâlnirii dela Potsdam și relațiilor dintre Franța și Rusia.

Muntenegro anectează. Un ziar din Belgrad aduce știrea că micul regat al Muntenegruului voiește să anecteze cât de curând ținuturile turcești Plava și Guzinje, spre care scop intervenind pe lângă Italia, Rusia și Austro-Ungaria a primit consimțământul lor. Locuitorii acestor ținuturi doresc de asemenea anectarea la Muntenegro.

INFORMAȚIUNI.

A R A O, 3 Februarie n. 1911

Autorizatului răspunde.

În numărul său de azi autorizatului răspunde. Spune că «intrasingentul» ei director (cel cu temenele la adresa lui Apponyi și doamnei Apponyi) de-aceia n'a luat cuvântul la masa episcopului, ca «să răspundă contelui Tisza, mărginindu-se numai, la un răspuns strășnic în «autorizatului» (pe riscul și socoteala dlui Atanasiu Halmagian) — fiindcă lângă dânsul la masă se afla și «...capul intelectual al aripei din stânga intransigente» a partidului național român și nu voia să încalce drepturile de întâietate ale acestuia. «Aripa stângă» însă nu s'a mișcat.

Să lăsăm la o parte enigmele, și să vorbim franc și pe față. Persoana vizată de autorizație este P. C. Sa dl Roman R. Ciorogar, director seminarial.

Fostul deputat național în cameră, fruntașul dintre cei dintâi, distinsul, celebrul, savantul, intrasingentul, reprezentantul autorizat al partidului, omul de a cărui nume răsună românismul dela un colț la altul — aștepta să-i răspundă contelui Tisza — nu știu în calitate de director seminarial, ori în calitate de călugăr? — P. C. Sa părintele Ciorogar. Asta îți aduce aminte curat țiganul din poveste.

— «Măi țigane cine mănâncă slana?»

— Eu! mă rog, domnule.

— Cine mănâncă plăcinta?

— Eu! mă rog, domnule.

— Cine mănâncă purcelul?

— Eu! mă rog, domnule.

— Dar vinul, cine-l bea?

— Eu! mă rog domnule.

— Cine taie lemnele în curte?

— Mai zi și tu, Românaș, mănecate-aș, nu mă lăsa tot pe mine.

Așa și dl. Goldiș. Când a încasat lefurile de deputat, pomana dela partid, laudele pe cari acum și-le reproduce, ca să le mai citească lumea odată (și cari dovedesc cum îl «stânjenim» pe d-sa în activitate) cinstea, onorurile, gloria, atunci n'a întreat de părintele Ciorogar. Când veni însă și rândul datoriei, îl apucă deodată modestia, măcar că lumea știe bine cât de mult pătimește d-sa de slăbiciunea asta.

— **DI Octavian Goga** a sosit azi seara la Sibiu, venind din Paris, unde a petrecut mai multe luni.

În curînd va avea să se prezinte la curtea cu jurați diu Cluj în mai multe procese de agitație.

— **Tinerimea română din Arad** aranjază *Luni în 6 crt la orele 8 și jum. seara probă generală de „Romana” și jocuri naționale în sala mică dela „Crucea albă”.*

— **Pentru balul costumat din Arad.** Au contribuit pentru scopul balului costumat, ce se va aranja la 9 crt.

1. Dna *Hermina Maniu*, Lugoș cu suma de *Cor. 100.*

2., dl *Dr. Emil Babeș*, Budapesta *Cor. 20.*

3., dl *Gherasim Serb*, Arad. *Cor. 10.*

— **Boala episcopului V. Hossu.** Citim în «Drapelul»: P. S. Sa Episcopul Dr. V. Hossu, care a fost greu bolnav (cum a anunțat mai întâi ziarul nostru), se află deja mai bine, așa că primejdia pare a fi trecut. La patul P. S. Sale se află de Duminecă P. S. Sa episcopul de Oradea-mare Dr. D. Radu, venit anume după ce a aflat despre starea înaltului pacient, care insufle serioase îngrijiri.

Dorim înaltului pacient grabnică și deplină însănătoșare.

† **Eliseu Balabon**, comisar de drum comitatens și proprietar, a repauzat în Pofeldea, la 27 Ianuarie n., în vârstă de 58

ani. Imormântarea lui a avut loc la 29 Ianuarie.

Odihnească în pace!

— **Biserică arsă.** Din Ciceu-Mihăești (com. Solnoc-Doboca) ni se scrie: «În noaptea de 1 Februbrie o mână păcătoasă a a rîns biserica noastră românească, care a ars cu desevârșire, rămânând neatinsă numai toaca bisericii. S'a pornit ancheta, dar nu sânt nici măcar indicii cine să fie făptuitorul.

Și bieții Români — săraci ca vai de ei — n'au nici unde să se închine!»

— **Conferență despre România.** G. Diehl, eminentul bizantinist, care a ținut luna trecută trei conferințe la Ateneul din București, reîntors la Paris, a făcut o comunicare la Academia „des inscriptions et belles-lettres”.

Iată ce spune „Le Temps” despre comunicarea dlui Diehl.

„D. Diehl comunică câteva informații despre mai multe muzee și colecții deschise de curînd în București. Semnalează în deosebi frumosul muzeu, unde cu un gust delicat d. A. Simu a expus număroase opere remarcabile de artă contemporană și de pictură franceză.

Menționează prețioasele colecții de icoane vechi pe care d. J. Kalinderu le adăpostește într'un magnific palat. E o operă foarte recabilă de conservare istorică”.

— **Introducerea calendarului gregorian în Turcia.** Senatorul Muktor pașa a depus pe biroul Senatului un proiect referitor la introducerea calendarului gregorian în imperiul turcesc. Până la 1914 ar rămânea vechiul calendar, dând astfel ocazie populației să studieze calendarul cel nou și să cunoască schimbările ce se vor introduce.

— **Rodin despre împăratul Wilhelm.** Academia de arte din Berlin hotărîse să aleagă pe renumitul sculptor francez Rodin, membru extern al Ordinului prusian «Pour le Merite», dar împăratul Wilhelm nu încuviință aceasta alegere. Un ziar interviuînd artistul, Rodin îi spuse.

«Da, am aflat și eu din ziare despre gestul împăratului. Sânt membru al Academiei din Berlin unde am expus și multe lucrări de ale mele. Împăratului nu-i place arta mea. Nu-i nimic! Creșterea dată mlădțelor familiilor domnitoare aduce cu sine aversiunea față de reformatori. Împăratului nu-i poate plăcea ceia-ce nu corespunde tradițiilor anturajului său. Pe mine mă mulțămeste recunoașterea dată de Academie, fiind mai prețioasă, decât o recunoaștere împăratească.

— **Aniversarea morții regelui Carlos.** Ieri s'a împlinit anul dela asasinarea lui Carlos, regele Portugaliei, tatăl lui Manuel. Din acest prilej s'a oficiat câte un Te-Deum în toate bisericile din Lisabona. Opinia publică a capitalei a fost foarte liniștită, în Coimbra însă vr'o două sute de republicani au pătruns cu forța în localul chibului monarhist și au devastat și sdrobit tot aranjamentul.

— **Aeroplane în armata bulgară și sârbească.** Consiliul de miniștrii bulgar și sârb a hotărît să introducă aeroplanele în armată, pentru care scop vor face în timpul cel mai scurt comanda necesare.

— **În vârtejul vieții.** Din Alba regală se anunță moartea tragică a unui chelnăr. Nenoro

Hadady György

prăvălie renumită de specialități de modă pentru bărbați, Cluj—Kolozsvár, Má'yás-király-tér 14.

Recomandă articlii de modă pentru domni, pălării și albituri de-o execuție foarte fină. Specialist în articole de modă englezească.

— Titul era un băiat tânăr, venise în localitate în toamna anului trecut și s'a angajat chelnăr la un restaurant. La intrare s'a dovedit din actele ce avea că e student în anul al treilea la medicină. Avea de gând să-și termine studiile și credea că în felul acesta va putea să-și câștige banii de lipsă. După ce a intrat însă în slujbă s'a convins că orice încercare de a se săta de-asupra sărăciei e zadarnică. Și zi cu zi sărăbindu-și nădejțile se vedea tot mai mult turtit de mizerie. De o vreme încoace căzuse pe gânduri și l cerea mereu ispita morții. Ieri noapte în mijlocul restaurantului plin de consumatori și inundat de acordurile muzicii a scos revolverul și s'a împuscat. Glonteie a fost mortal. Pe urma lui au rămas două scrisori, una adresată mamei sale:

Dragă, mamă; s'a isprăvit de-acum. Iartă-mă de tu o fi eșit gândva din voie. Am încercat cu disperare să mă îndrept. Am lucrat ca să pot studia dar în zadar. S'au isprăvit toate. Fiul tău nenorocit.

A doua scrisoare e adresată autorităților pe cari le roagă să aducă cu băgare de seamă la cunoștința mamei sale vestea despre moartea sa. Și tul naufragiat are o mamă văduvă și ununchiu avocat în lă-zberény.

— **Conflictul celor două regine ale Spaniei.** Săptămâna trecută se iățise știrea unui conflict familiar la curtea spanioară. Se vorbea chiar despre un eventual divorț al regelui. Știrea a fost însă repede desmintită ca o iscodire lipsită de orice fond real. O telegramă din Madrid însă ne spune că scandalul izbucnit în familia regală s'a discutat pe față. La curte s'au întâmplat lucruri cari au silit pe Maj. Sa împăratul Francisc Iosif, cel mai bătrîn membru al casei de Hab-burg, să caute un mijloc de împăcare pentru membrii casei domnitoare. Că-i s'a adevent că între regina văduvă Maria Cristina și actuala regină Ena au izbucnit controverse foarte acute încât au fost silit să întrerupă orice legături între ele. Amândouă sânt capii a două partide, cu deosebire că a reginei Ena e mai puternic.

Regina mamă e îndârjită grozav că și regele Alfonz e de partea soției sale și a pornit contra lui o adevărată goană de groaza căreia regele a plecat la Melilla — căci lupta între cele două femei devenise atât de aprigă încât regina Maria vroia să despartă cu orice preț pe rege de soția sa.

Având în vedere îndușmănirea relațiilor familiare ale casei domnitoare spaniole și pentru a preveni o complicație dezastruoasă a situației M. Sa împăratul a trimis la Madrid pe arhiducele Friederich în persoană ca să pună stăruinți pe lângă regina Maria, ca să se mute la Viena.

La planul acesta aderă și regele Alfonz.

— **Un concurs de slutenii.** În Anglia a rămas tradițional concursul slutenilor. La acest concurs se aleg doi inși dintre cei mai pociți bărbați ai Angliei și li-se dăruiesc premii bogate. Valoarea acestor premii atrage întotdeauna un număr însemnat de bărbați, aproape caricaturi. După cum se anunță din Londra concursul s'a ținut anul acesta în sala de consultații din Sonthemend și a atras o mare afuență de concurenți, încât nici nu știai care să fi ales «Terzitos» dintre cei urși. Juriul s'a ales din douăsprezece femei, cari sau postat pe o tribună în fața unei perdele de catifea verde care atârna din tavan până în dușumea. În mijlocul perdelei era tăiată o gură în patru colțuri cuprinsă într'un cadru aurit. Concurenții erau acoperiți cu totul de perdele și fiecare își arăta numai capul în cadrul aurit. De fiecare dată când trecea câte un concurent, publicul isbucnea în hohote și-i da câte o poreclă hazlie. După ce s'au perindat toți pe dinaintea cadrului juriul a adus verdictul că cei mai urși bărbați ai Angliei sunt Bob-Mac-Dande, un birjar chior, cu părul roșu și lățos, iar celalalt e John Mayer, un pehlivan cu frunța ca o muche de cuțit. Publicul a fost mulțămît cu rezultatul concursului, cei doi dintre concurenți s'au luat la ceartă, care dintre ei să fie mai urit. Un ziarist care era de față a prins câteva vorbe din cearta lor.

— Mă mișelule, mă huligane, mă pârlitule, zicea unul — nu sunt mai scârbos decât tine și asta-i tot atât de adevărat că mă mă cheamă John Mayer.

— Mă ghiorlane, plesniț-ar ochii de-igăsi vr'o pocitanie mai dihai ca mine...

— **Patima jocului de cărți.** Forurile militare din Berlin sunt preocupate de pierderile uriașe în jocul de cărți a mai multor ofițeri din statul major al armatei. Autoritățile militare au interzis ofițerilor să viziteze clubul unde au avut loc aceste pierderi. După o știre transpirată dela tribunalul militar, doisprezece ofițeri superiori din garda imperială și-au dat demisia din cauză că nu și-au putut plăti datoriile dela cărți.

— **Costume naționale.** În vederea balului costumat ce va avea loc la 9 Februarie n. în Arad, se aduce la cunoștința celor doritori, că la «Librăria Tribuna» se află trei splendide costume naționale din România, broderie și țesătură de mână, în fir de aur, în întregime originale. Prețul fiecărui 260 cor. Al treilea fără fir de aur, numai cu mătasă și fluturi, 160 cor.

Se pot vedea în fiecare zi la librăria noastră.

— **»Balul costumat din Arad«.** Lezitura librăriei «Tribuna» a apărut o serie de 6 cărți postale ilustrate, în culori, reprezentând costume și grupuri dela balul costumat din primăvara aceasta. Bucata se vinde cu 24 fileri, se ia de 6 bucăți 1 cor. 20 fil. + porto poștal 10 fil., recom. 35—45 fil.

Comercianților și vânzătorilor 50 bucăți cu 9 cor., 100 bucăți cu 16 cor. plus porto.

Venitul curat se va adăoga la fondul «Reuniunii femeilor române din Arad» pentru zidirea unei școli de fete.

x **La croitoria universală.** I. Petrașcu, Sibiu — Nagyszeben, Strada Cisnădiei Nr. 30, Telefon 721. Se pregătesc cele mai frumoase haine, după croială cu și, pentru civili: fracuri, saloane, jachete, sacouri, pardesiuri, paltoane etc. Asemenea s'a execută pentru ofițeri și voluntari, tot felul de uniforme, iar în depozit se află diferiți articli pentru uniforme: săbii, chipiuri, portofee, mănuși etc. Atrag deosebita atențiune asupra reverențelor preoțești, ce se pregătesc în atelierul meu, după moda cea mai nouă. Comandele se pregătesc în timp foarte scurt.

Revista economică.

Băncile noastre.

— Continuare. —

„**Timișiana**» societate acționară în Timișoara, fondată la 1885. Capital social: 1.200.000 Cor. Fonduri: 380.454 Cor. Depuneri: 4.586.022 Cor. Reescompt și împrumute cedate peste 3.500.000 Coroane. Active: 10.083.479 Cor. Profit net 140.983 Cor. față de 129.938 Cor. din anul precedent.

Institutul acesta frunțos deși lucrează cu multe filiale nu se ocupă decât aproape numai cu împrumuturi cambiale, hipotecare, lombard și cont curent.

„**Sebeșana**» soc. acționară în Caransebeș, fondată la 1887. Capital: 260.000 Cor. Fonduri: 86.289 Cor. Depuneri: 713.222 Cor. Reescompt și împrumuturi cedate: 456.748 Coroane. Active: 1.576.675 Cor. Profit net: 38.182 Cor. față de 32.542 Cor. din anul precedent.

Operează numai cu împrumuturi, lăsând atâtea afaceri rentabile din granița Bănatului — în grija streinului.

„**Beregseana**» soc. acționară, în Beregsău fondată la 1895. Capital social: 49.000 Cor. Fonduri: 6.679 Cor. Depuneri: 60.554 Cor. Reescompt: 123.387 Cor. Active: 238.440 Cor. Profit net: 5.557 Cor. față de 5.542 Cor. din anul precedent. Operează pe lângă împrumuturi și cu bucate în mic.

„**Zarandeană**» soc. act. în Băița (lângă Deva), fondată la 1898. Capital 64.000 cor. Fonduri: 49.188 cor. Depuneri: 205.854 cor. Reescompt: 115.617 cor. Active: 460.872 cor. Profit net: 17.032 cor. față de 14.263 cor. din anul precedent.

Operează numai cu împrumuturi, cu toate că Băița și mai ales jurul oferă larg teren de activitate economică.

„**Corvineana**» soc. act. în Hunedoara; fondată la 1895. Capital: 70.000 Cor. Fonduri: 103.091 Cor. Depuneri: 738.533 Cor. Reescompt: n'are. Active: 961.542 Cor. Profit net: 27.921 Cor. față de 29.750 Cor. din anul precedent.

Operează numai cu împrumuturi de bancă. „**Selăgiana**» soc. acționară, în Jibou, fondată la 1897. Capital: 200.000 cor. Fonduri: 118.983 coroane. Depuneri: 716.222 coroane. Reescompt: 444.441 coroane. Active: 5.548 coroane. Profit net: 35.091 coroane față de 32.878 cor. din anul precedent.

Oferează numai cu împrumuturi cambiale hipotecare.

„**Doina**» soc. act. în Câmpeni fondată la 1895. Capital: 60.000 cor. Fonduri: 102.557 cor. Depuneri: 643.881 cor. Reescompt: 174.960 coroane. Active: 1.035.699. Profit net: 23.364 coroane față de 23.886 coroane din anul precedent.

Operează numai cu împrumuturi. deși piața Câmpenilor, cu deosebire în vederea deschiderii liniei ferate oferă atâtea afaceri foarte rentabile și pentru institut și pentru poporația dimprejur, toți Moți.

„**Vulturul**» soc. act., în Dicioșanmărtin, fondată la 1907. Capital: 100.000 cor. Fonduri: 11.874 cor. Depuneri: 133.230 cor. Reescompt și împrumuturi cedate: 254.717 cor. Active: 526.207 cor. Profit net: 11.209 cor. față de 10.251 cor. din anul precedent.

Operează, după bilanț, numai cu împrumuturi de bancă.

„**Nădlăcana**» soc. act., în Nădlac, fondată la 1897. Capital 200.000 cor. Fonduri: 50.471 cor. Depuneri: 593.814 cor. Reescompt: 465.081 cor. Active: 1.339.986 cor. profit net: 20.086 cor. față de 15.171 cor. din anul prezent.

Operează pe lângă împrumuturi și cu afaceri comerciale mai ales de bucate.

„**Bănățana**» soc. act. în Bucovet, fond. la 1901. Capital 40.000 cor. Fonduri: 10.289 cor. Depuneri: 71.848 cor. Reescompt: 43.212 cor. Active: 176.874 cor. Profit net 5210 cor. față de 5130 din anul precedent.

Operează pe lângă împrumuturi și cu afaceri de bucate.

„**Casa de păstrare**» soc. act., Sasca-montană fondată la 1895. Capital: 250.000 cor. Fonduri: 70.102 cor. Depuneri: 456.647 cor. Reescompt: 88.690 cor. Active: 900.834 cor. Profit net 25.138 cor. față de 21.219 cor. din anul precedent.

Oferează numai cu împrumuturi de bancă.

BIBLIOGRAFII.

La Librăria Tribunei se afla de vânzare următoarele Călindare:

Calendarul „Minervei”

Prețul e 1.40 Cor. plus porto 72 fil. Călindarele se pot trimite numai ca pachet, ca să nu fie confiscate la poștă.

Redactor responsabil: Ionuț Gheorghe.
«Tribuna» Institut tipografic. Nichita și soții.

MOBILE

bune și ieftine se află
în renumită fabrică din
Oradea-mare—Nagyvárad
Kossuth (Sas)-u. nr. 7. alui

Reisz Miksa

„TIMIȘIANA“

instituit de credit și economii Timișoara.

CONCURS.

Pentru ocuparea unui post de **practi-**
cant și de **funcționar** la institutul de
credit și economii »TIMIȘIANA« din Timi-
șoara dotat pentru practicant cu un salariu
anual de Cor. 1000, plătit în rate lunare
anticipative, se publică concurs.

Recerințele sunt: absolvarea unei școli
superioare de comerț cu examen de ma-
tunitate și cunoaștere în vorbire și scris
a limbilor română, maghiară și germană.

Reflectanții la postul de funcționar au să-și
indice și pretenziunile de salariu.

Ofertele sunt a se adresa până la 15 Feb-
ruarie a. c. direcțiunii institutului, iar pos-
tul se ocupă imediat după alegere.

Direcțiunea.

Societatea pe acții

Holandeza

pentru asigurarea vieții.

(Algemeene Maatschappij van Levensverzekering en Lijfrenten)

Amsterdam.

Direcțiunea pentru Ungaria:

Budapest, Hollandi-udvar,
(palatul propriu, Piața Kalvin, Strada
Baross și Calea Üllői-ut.)

La finea anului 1909 au fost sumele
asigurate

peste 358 milioane Cor.

Suma totală rezervei premiilor 107 mil.
216.324.96 Cor. A plătit asigurațiilor până
în prezent 96 mil. 370.016.33 Cor.

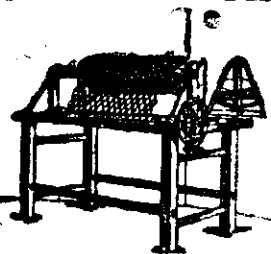
Premiile cele mai ieftine.

Prospecte sau alte deslușiri dau cu plă-
cere Direcțiunea pentru Ungaria în Buda-
pesta și reprezentanții societății din țara
întreagă precum și

Dirigența pentru Ardeal:

Fritz Prediger jun. Brașov, Str. Neagră 14,
și Agentura pentru Sebeșul-săsesc (Szász-
sebes) și jur:

Ioan Pavel și Heinrich Schunn, învățători.

Cele mai ex-
celente instru-
mente pentru
săparea de

fântâni arteziene

le pregătește și expediază

VÁRADY LAJOS

fabrică de instrumente

H.-M.-Vásárhely, VI., Ferencz-utca.

Nu trebuie să anteprenori; domeniile,
comunele, singuraticii: singuri pot
face săparea cu instrumentele mele.

— **Primi lucrător mijlocesc.** —

Recomand și mașini pen-
tru impletitul de sîrmă.

Catalog de prețuri trimis gratis și franco.
— **Premiat la 6 expoziții.** —

**Credit pe ipotecă, pe schimb
și pentru oficiali și
mijlocești**

Herzog Sándor

ARAD,

str. Weitzer János 15.

Telefon nr. 378.

MEGYERI IMRE

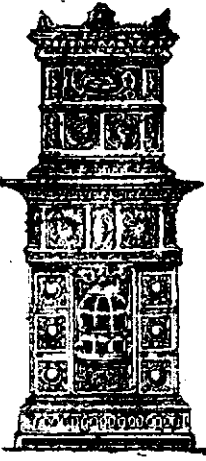
văpsitor de haine, curățător chi-
mic, broderie, și instituit pentru
spălătul rufelor cu aburi, în
ALBA IULIA Gyulafehérvár.
Széchenyi-u. (îngă biserica călug).
Primește curățiri lucioase și fine, cu-
rățire de trusouri, albituri de desup,
de masă și de pat, perdele și ori-ce
lucruri din bransa aceasta cu prețuri
foarte moderate. Curățire și clopsi-
torie chimică de tot-felul de haine
pentru bărbați și femei, pardesii fără
a le desface, apoi materii de mobile,
perdele, dantele etc., cu prețuri moder.

Invenție nouă! **Invenție nouă!**
Moară de oțel pentru întrebunțare
în economie și acasă, mașină excelent orzul,
cucuruzul și grâul, se învârte cu mână, puterea
de muncă a unui băiat de 6 ani, 1 kilogram pe
minut - pe lângă garanția și numai într-o mărime.
Preț 14 coroane.

**Fac aparate pentru desfa-
cerea sămânței** de lucernă și trifoiu
de mână cu puterea ori cu mână, de aplica
în mașina de îmblățit ori de sine stătătoare
Prețurile să se întrebe.

Kádár Gyula

fabrică de aparate de desfăcut să-
mânța trifoiului și atelier de repa-
raturi de mașini
ORADEA-MARE
(Nagyvárad) Vilanytelep mellett.

Mare depozit de cuptoare.

Am onoare a aduce la cunoștința on. public, că în Ko-
lozsvár, strada Monostor 7 am deschis un mare magazin
înregistrat și provăzut cu **cuptoare din țară și străinătate**,
unde se află în depozit permanent cuptoare moderne de maiolică
stil secesion și cuptoare de oțel Daniel, precum și căminuri
și cuptoare de bucătărie.
Atrag atenția publicului asupra depozitului meu model, asi-
gurându-l totodată despre calitatea perfectă ale articolelor și
prețurile cele mai solide.

Așteptând binevoitorul sprijin semnez cu stimă:
Tamásy József, Kolozsvár.

Gálfi Lajos

croitor de uniforme domnești și pentru preoți
Arad, Lázár Vilmos-u. (Palatul Földes)

Înștiințez on public, atelierul meu ce susțâ
— de mai mulți ani l'am mârșit cu —

**prăvălie de materii pentru
croitori de haine domnești,**

și sub firma de mai sus o conduc și pe
— mai departe. —

Primesc spre executare bine
și foarte ieștin tot felul de
lucrări în bransa aceasta.

Țin în depozit tot felul de
**stofi din țară
și străinătate.**

Am introdus sistemul din
străinătate de plătire în
rate lunare, în-ât pentru
3 cor. lunar primesc căl-
carea a 1 palon, 1 par
desiu și 2 rînduri întreg
sau 4 rînduri de haine

**Ieftinul tîrg a lui
Aszódi**

**Nagyvárad, Str. Kossuth. (Palatul
SAS.)**

Aduc la cunoștința prea onoratului publi-
c din loc și jur, că m-au sosit din proaspăt
fructe sudice. Curnale stafide, smo hîne,
castane uriașe de Tirol, alune italiene nuci
de cocos, portocale dulci ca mierea și lămâi
coapte, fructe sudice zahariste, prăjituri
admirabile pentru ceai, cele mai nobile
soiuri de ceai chinezesc, romuri engleze și
franceze veritabile pentru prețuri surprin-
zător de ieștine. Bogat asortiment de bom-
boane de Crăciun și Anul-nou. Cafea pră-
jită proaspăt din 8 mixturi, din care rog
on. mușterii să facă o comandă de probă.

Cu deosebită stimă:

Aszódi Mihály

import direct de cafea și ceai din Triest
mare negustor de zaharicale.

Namărul telefonului în lot comitatul 635.

Ilustrate

cu motive româ-
nești și cu vederi
din România ș. a.

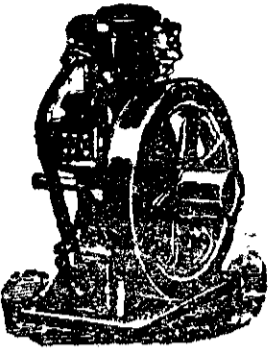
se pot căpăta la »Librăria Tribunei«.

— Telefon pentru oraș și comitat Nr. 818. —
Atelierul special de reparat
 al renumitelor firme:

Schmerek E.

— Temesvár-Jószefváros, Bonnáz-n. 14. —

Primește tot-felul de reparări și transformarea mașinilor cu benzină, gaz și ulei brut, absorbitoare de gaz, locomobile cu benzină și ulei brut și Arta-puri p. triferat. Bastimente cu benzină, pompe-motor. Mașină de fabricat ghiță. Montări specializate de mori cu prețuri moderate, precum și reparări de automobile, bastimente și biciclete-motor. Depozit de articoli tehnici. Filtre magnetice. Unsură. Material de condensare. Arzătoare cu acetilen. Material pentru instalări cu electricitate. Cereți catalog de prețuri și prospect gratuit. — Serviciu conștiințios — Telefon pentru oraș și comitat Nrul 818. —

Johann Spiler fabricant de —
 cuptoare de lut.

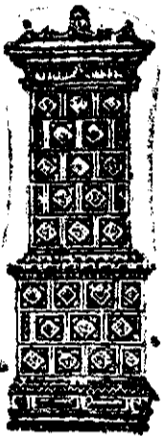
Sibiu — Nagyszében, Neustiftgasse 2.

Atrage atențiunea on public, că primește pregătirea a ori-ce fel de

cuptoare

descărcare și zidirea vetrelor de fier cu prețuri convenabile și pe lângă serviciu prompt și conștiințios.

Comandele se execută imediat.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad

cu amortizație de 10—70 ani

după mărirea sumei împrumutate cu 4, 4 $\frac{1}{4}$, 4 $\frac{1}{2}$, 4 $\frac{3}{4}$ și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interes corespunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipezi speșele de intabulare, converteți datorile de interes mari.

— Rezolvare grabnică, serviciu prompt —

SZÜCS F. VILMOS

Reprezentanța pentru mijlocirea de împrumuturi a

Institutului pentru credit fonciar din Sibiu

pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bihor, Gyula, Ciaba.

ARAD, Karolina-utca 8. (Casa proprie.)

(Lângă filiala Poștei.)

Prisă pe lângă onorariu acuzitorilor de afaceri abili și demni încredere.

Luca K. Alexievits

pregătitor de baine preoțești
 NEOPLANTA — UJVIDÉK.

foarte frumos. La cerere trimite catalog și preț-curant gratuit.

Recomandă atelierul său asortat cu totfelul de revizite și haine preoțești de îmbrăcat în vremea slujbei în biserică. Pregătește tot-felul de icoane sante legate frumos cu aur și mătăsă, steaguri, prapore și altele. Icoana Mormântului lui Christos îl face

Inele de aur

dela 5 cor.

Ceasornice dela 4 c. în sus

se pot căpăta la

Barna Sándor

ceasornicar, giuvargiu și optic
 Nagyvárad, Str. Zöldfa No 15.

Ceasornice foarte moderne de aur, argint și nickel, lanțuri, cercei cu nestemate și diamante și inele cu prețuri foarte ieftine. — Pentru fie care orolog u vândut și reparat se dă o garanță de 8 ani. — Serviciu conștiințios Mare asortiment de obiecte din argint de China.

Avis!

La »FĂGETANA« institut de credit și de economii ca societate pe acțiuni în Făget (Facset), contra unei rate săptămânală de 1 coroană și a unei taxe de asigurare minimală (niște fileri) își poate asigura tot natul (bărbați și femei), care e în etate între 20—60 ani și intră ca membru în secțiunea »Depuneri încopiate cu asigurare de viață« introdusă la susnumitul institut —, suma de

1000 coroane adică unamile coroane.

Primirea atârână însă, dela rezultatul vizitării medicale.

Depunerea minimală e săptămânal 1 coroană, contra căreia se asigură 1000 coroane și depunerea maximală e săptămânal 50 coroane contra căreia se asigură 50 000 coroane pentru ajungerea termenului de 15 ani, sau pentru cazul de moarte înainte de împlinirea acestui termen.

Deci contra unei depuneri săptămânală minimală, la tot natul te se dă prilejul de o parte la acela, ca să și agonisească o sumă considerabilă, cu care își poate asigura traiul liniștit în viitor, iar de altă parte acciacă la cazul de moarte, familia sa, să aibă capitalul de lipsă pentru traiul vieții.

Pe baza acestor depuneri institutul »Făgetana« acordă și împrumuturi. — Femei și bărbați, tot o formă de taxă de asigurare plătesc. — Membrii din provincie prim se cecuri cu care pot plăti grauit taxele. — Înfrumășări mai detaliate, la cerere se dau grauit.

Plățile se solvesc săptămânal sau pe mai multe săptămâni înainte, și din partea institutului se manipulează ca depuneri și se fructifică cu 4% interese.

Acestea depuneri orișicând se pot abzișe și în acest caz — cu considerare la regulamentul referitor la acest ram de operațiune, suma depusă, se estradă deponentului cu interese cu tot.

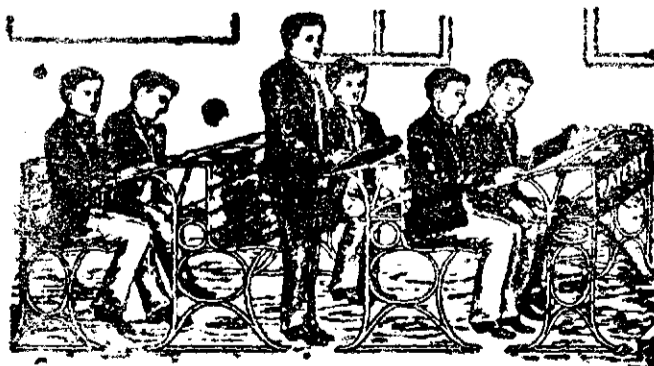
La cazul că deponentul în decurs de 15 ani își plătește ratele regulat la finea anului al 15-lea — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primește câte 1000 coroane dela susnumitul institut.

Iar la cazul, că intervalul de 15 ani orișicând ar înceta din viață, chiar să fi plătit și numai o singură rată, — după fiecare rată săptămânală de 1 coroană, primesc următorii lui legitimi, sau persoana în favorul căreia s'a asigurat, câte 1000 de coroane, la 30 zile după documentarea încetării din viață a deponentului.

Suma scedentă cu încetarea din viață a deponentului e asigurată de cea mai mare societate de asigurare Olaneză »Algemeene Maatschappij van Lebensverzekeringen Lijfrente« din Amsterdam (reprezentanța pentru Ungaria în Budapesta) și se plătește prin »Făgetana« institut de credit și economii în Facset.

„Făgetana“

institut de credit și economii în Facset.

Cele mai moderne
 mobile de fier și aramă
 și cele mai practice
 bănci higie-
 nice de școală

și mobilarea locuințelor, hotelurilor, spitalelor și a școalelor, precum și obiecte fabricate din cele mai bune materiale din țară, lucrările cele mai solide de artă și construcție se lfe reză numai de cătră firma

Bennhardt Rezső utóda

Brassó, str. Fekete nr. 33.

— Tot acolo e cancelaria și fabrica montată cu cele mai noi mașinării. —

Dacă voți să cumpărați mezeluri și șuncă
— din loc curat și pregătite gustos —

Să vă adresați:

către fabrica de măcelărie și cârnărie cu putere
electrică (fond. la a. 1879) a lui

LÁSZLOCKY TESTVÉREK

CLUJ-KOLOZSVÁR, Mátyás király tér 23. (Iparospalota)

unde se pot capata zilnic următoarele mezeluri:

Pariser	— — —	Cârnaș șuncă	— — —	Galatin de mai	— — —
Cr nolii	— — —	Rollui șuncă	— — —	Masaio	— — —
Extra	— — —	Rosesc	— — —	Picioar umplut	— — —
Caș de carne	— — —	Rollut rusesc	— — —	Mortadella	— — —
Caș cu măceș	— — —	Paranon	— — —	Gotha	— — —
Cârnași p. vâ.ători	— — —	Măceș rece	— — —	Mensel	— — —
Cârnași cu sl. p. vânăt	— — —	Caș rece de măieș	— — —	Caș de limbă	— — —
Sa amă de vavă	— — —	Pastete de mai	— — —	Sângerete cu slănină	— — —
Pastete de sânge	— — —	Rollui de pept	— — —	Limbă umplută	— — —
Caș de porc I	— — —	cu feurite umflături ș. a.	— — —	Rollui d. carne	— — —
Caș de porc II	— — —	cu sânge, mai, limbă.	— — —	Galatinu de v. țel	— — —
Cași de ur chi	— — —	Tortă de carne	— — —	Pastete de ciuperci	— — —
Cartaboș a gru	— — —	Cra.ovean	— — —	Pastete de mai de găsoă	— — —

Comandele, atât cele din provință cât și cele din loc, se execută prompt și în calitate neexceptionabilă,

Recomandăm preparare proprii, precum și șunce de Cașovia și Praga, carne fină, slănină albă, afumată, ardeată, fiartă și pentru unsoare și unsoare proaspătă de porc.

Cârnuri proaspete, ș. a. carne de vită, de vițel mare și sugător zilnic carne de porc și de miel din neașa dela orele 6—1 și d. a dela, 8—8^{1/2}.

Primul atelier ardelean aranjat cu putere electrică pentru scobirea pietrelor și fabrică de pietrii monumentale.

Gerstenbrein Tamás és Társa

Atelierul central al magazinei: Cluj-Kolozsvár, Dézsma-u. 21.
Magazin de pietrii monumentale

fabricate proprii din marmora, labrador, granit, sienit, etc. — — —
Kolozsvár, Ferencz József-ut 25.
Biroul central:
Nagyszoban, Fleischer-gasse 17.
Filiale: Déva și Nagyvárad.

Atelierul de fotografiat a lui

Csizhegyi Sándor

Cluj-Kolozsvár, Piața Mátyás király-tér Nr. 26.
(Lângă farmacia lui Hintz).

Aici se fac și se măresc cele mai frumoase fotografii, deasemenea acvarele, picturi în olei, specialități pe pânze ori mătase cari prin spălare nu se strică. La firmă fiți cu băgare de seamă n'o confundați, Cluj-Kolozsvár, piața Mátyás király-tér 26, lângă farmacia lui Hintz.

Referindu-vă la „Tribuna” veți avea favor în prețuri.

„VICTORIA” INSTITUT DE CREDIT ȘI ECONOMII SOCIETATE PE ACȚII

Fondată la anul 1887.

Centrala în Arad, calea Archiducelui Iosif No. 2. (vis-à-vis de primărie) casa proprie.

Filiale în Șiria (Világos) și Chișineu (Kisjenő) casa proprie.

Capital societar	1.200.000.— Cor.	Depuneri spre fructificare	11.000.000.— Cor.
Fond de rezervă	1.100.000.— Cor.	Circulațiunea anuală . . .	280.000.000.— Cor.

Primește depuneri spre fructificare, desp. e cari eliberează libele.

Pentru sumele depuse fără termen de abdicere și rămân la bancă pe timp mai scurt de 3 luni de zile, plătește deponenților 4% interese, — iar pentru depunerile elocate pe timp mai lung de 3 luni de zile, după mărimea sumei depuse: plătește deponenților 4^{1/2}% și 5% interese fără nici o detragere.

După toate depunerile contribuția (darea) de interese o plătește institutul separat.

Escontează cambii și acordează credite cambiale cu acoperire ipotecară.

Dă avansuri pe efecte publice (Lombard).

Acordează împrumuturi ipotecare pe case de închiriat și pe proprietăți de pământ.

„INSOȚIREA DE CREDIT IN PALOȘ”.

Convocare.

Membrii »Insoțirii de credit în Paloș« sunt invitați prin aceasta, în conformitate cu § 20 din statute la a

III-a adunare generală ordinară,

care se va ține în Paloș la 12 Februarie n. a. c., la 2 ore p. m., în școala confesională, cu următoarea

ORDINE DE ZI:

1. Raportul direcțiunii și bilanțul an. de gestiune 1910.
2. Raportul comitetului de supraveghiere.
3. Distribuirea profitului net realizat.
4. Eventuale propuneri.

Paloș, în 22 Ianuarie 1911.

Direcțiunea.

Activa

Contul Bilanț cu 31 Decembrie 1910

Pasiva

Casa în numărar	267	21	Cvota vărsate	2341	40
Escompt	88480	—	Fond de rezervă	2000	—
Imprumuturi pe obligațiuni	9906	—	Depuneri spre fructificare	28547	68
Moară	15009	83	Imprumuturi proprii	99616	—
Amortizare	209	83	Interese tranzitoare anticipate	1164	—
Mașini agricole	14154	39	Creditori	95	19
Amortizare	724	39	Profit curat	1523	54
Cereale	—	—			
Mobilier	274	—			
Amortizare	34	—			
Spese de fondare	90	—			
Amortizare	90	—			
Marfă	—	—			
Interese restante	—	1248			
Interese tranzitoare de Imprumuturi proprii	—	1240			
Debitori	—	544			
		1350			
		135287			135287
		81			81

Debit

Contul Perdere și Profit

Credit

Interese de depuneri	951	94	Interese după imprumuturi	7784	38
Interese de Imprumuturi proprii	6400	40	Venite dela moară	2649	05
Spese:			Venite dela mașini agricole	820	01
salare	1200	—	Venite dela marfă	518	62
relut de cvartir	150	—	Venite dela cereale	250	—
chirie	100	—	Provizțiuni	212	13
spese de cancelarie încălzit, luminat etc.	284	80			
porto	52	59			
Dare directă și aruncuri	417	69			
10% după interesele de depuneri	95	19			
Amortizări	—	—			
Profit curat:	—	—			
		1058			
		22			
		1523			
		54			
		12234			
		19			
		19			

Emil T. Oheața m. p.
prezident.

Paloș, la 31 Decembrie 1910.

Ilie Maftelu m. p.
contabil.

DIRECȚIUNEA:

Zaharie Babeț m. p.

Nicolae Andrei m. p.

Maftel Russu m. p.

Atanase Grapă

Am censurat conturile prezente și le-am aflat în ordine și consonanță cu registrele principale și auxiliare.
Paloș, 22 Ianuarie 1911.

COMITETUL DE SUPRAVEGHIERE:

Gavrilă Babeț m. p.

Ioan Drăghiciu m. p.

Nicolae Stan m. p.

Ioan Andrei m. p.

Ioan Vocilă m. p.

George Neder m. p.

Petru Romaniță m. p.

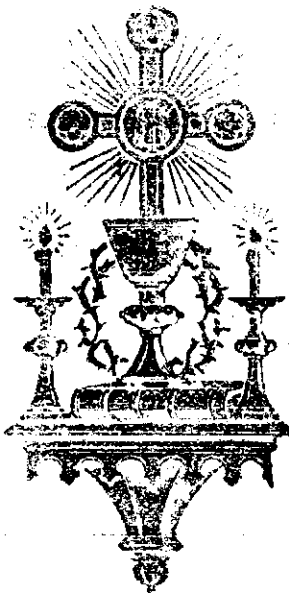
Horváth István

fabricant de instru-
mente muzicale în

Budapesta, Rákoczi-ut 51.

Recomanda pe lângă prețuri moderate

pianuri, cimbale, pia-
nine, violini, flaute,
harmonice, precum și
tot-felul de instrumente
muzicale. Prețul scoalei Kullif-
fay pentru învățatul cimbalei 7 cor.
Țin în depozit piese românești pentru
cimbale. Catalog (ilustrat) de prețuri
la dorință se trimite gratis și franco

JOSEF JIKELI

SIBIU (Nagyszeben), Strada Cisnădiei 47.

neguțorie pentru articli de sticlă, porcelan și metal; fârfurii și blade
înflorate, rame p. licoane și globuri, lămpi, oglinzi, țigle de sticlă etc.

Recomandă scule bisericești:

Cupă și vas de botez; Potire argintate și pe d'năuntru
aurite; Cădelniță; Căldărușe pentru apă sfințită;
Candele de părete de bronz; Candele argintate;
Cruce; Sfesnic de altar, Candelabre ș. a.
Ieftin de tot: Candelabru aurit
pentru 6 luminări, în mijloc cu vas pentru unt-de-lemn și glob de
— sticlă roșie cu prisme de sticlă cu tot prețuri 43 — Coroane. —
La dorință se servește cu catalog gratis și franco. — Telefon 190.